

**Naalakkersuisut 2002-mut
aningaasaqarniarnikkut
ingerlatsineq pillugu
nalunaarutaat**

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik .

februar 2002

UPA 2002 / 09

ANIPI J.nr 22.12+2002

Imarisaasa nalunaarsorsimaffiat

1	<i>Aallaqqaasiut eqikkaanerlu</i>	1
2	<i>Aningaasaqarnermi pissutsit ineriartornerallu</i>	5
2.1	Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat - Naalackersuisut aallaavigisaat	5
2.1.1	Akileraarutitigut akitsuutitigullu isertitat	5
2.1.2	Suliffissaaleqineq.....	6
2.1.3	Niuernikkut inissisimaneq, nunanit allanit pisiat avammullu tunisat	7
2.1.4	Akit allanngoriartornerat.	9
2.1.5	Ukiuni qulini nikikkiartornissamut missingersuut.	9
2.2	Nunatta Karsiata aningaasaqarnera	15
2.2.1	Ukioq aningaasanut inatsiseqarfiusoq 2001	15
2.2.2	2002-mut aningaasanut inatsit	16
2.2.3	Namminersornerullutik Oqartussat aningaasatigut inissisimanagerat	19
2.2.4	Ingerlatseqatigiiffiit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut aningaasaqarnerat	19
2.3	Kommunit aningaasaqarnerat	22
2.3.1	Kommunit naatsorsuutaat.....	22
2.3.2	Kommunit qanoq akiitsoqarnerat.....	24
2.3.3	Kommunit akornanni naligiissaarineq	24
2.4	Namminersornerullutik Oqartussat inuussutissarsiutinut tapiissutaat pisortanillu kiffartuussinerit pillugit isumaqatigiissutaat	26
2.4.1	Inuussutissarsiutinut tapiissutit.....	27
2.4.2	Pisortat kiffartuunneqarnermut isumaqatigiissutaat	28
3	<i>Naalackersuinikkut aaqqissuussinermi suliniutit</i>	30
3.1	Naalackersuinikkut aaqqissugaanermi suliniutit nalilerneqarnerat	30
3.1.1	KNI Pisiffik A/S-ip namminersortunut pigisassanngortitaanera	30
3.1.2	Imaatigut assartuinnermut tunngasut.....	32
3.1.3	Ineqarnermut akiliutit nutartigaanerat	34
3.2	Naalackersuinikkut aaqqissuusinerup immikkoortuata aappaa	35
3.2.1	Aalisarnerup nutartigaanera.....	35
3.2.2	Ilinniagaqarnerisutit nutartigaanerat	38
3.2.3	Niuerneq inuussutissarsiutinillu siuarsaaneq pillugu nassuiaat	39
3.3	Siunissami naalackersuinikkut aaqqissuussinissami suliniutit	40
3.3.1	Innaalagialaq, imeq kiassarnerlu pillugit assigiimmik akeqartitsinerup nutarternera ..	41
3.3.2	Isumaginninnikkut suliffeqarnikkullu suliniutit.....	41
3.3.3	Namminersortunut pigisassanngortitsinerit nutar terinerillu.....	42
4	<i>Suliniutit allat</i>	44
4.1	Iluarsaassinerit	44
4.2	Namminersornerullutik Oqartussat aaqqissugaanerata ineriartornera.....	46

1 Aallaqqaasiut eqikkaanerlu

Nunatta aningaasaqarnerata pitsanngoriartornermini killissani tikissimagunarpaa. Nunatta aningaasaqarnera ukiualunni pitsanngoriartortuarsimavoq, maannali malunnarsivoq pitsanngoriartorneq annikilliertulersoq.

Maannarpiaq takuneqarsinnaavoq aalisarnek iluanaarutaajunnaariartortoq, raajammi akikipput nunamilu suliffissuarnut tulaassuineq ataavartuunani uneqattaarlunili, tamatumalu kinguneranik nunami suliffissuit atorlugit aalisarnikkut inuussutissarsiornek akilersinnaajunnaariartorsimavoq. Tamatuma peqatigisaanik piffissami kingullermi kommunit ataasiakkaat aningaasartuutitik akilersinnaajumallugit taarsigassarsisariaqalersimapput.

Taamaaliartornermulli patsisaavoq kommunit/nunap immikkoortuisa akornanni assigiinnginnerujussuaq: Assersuutigalugu tamanna takuneqarsinnaavoq suliffeqarneq qiviaraanni, tassami illoqarfiit ilaanni suliffissaaleqineq annikitsunnguuvoq, allaat ukiup ilaatigut suliffinni aalajangersimasuni sulisussaaleqisoqalersarluni, illoqarfinnili allani annertuumik suliffissaaleqineq nalinginnaaqaluni.

Aningaasaqarnermut Pisorta qarfiup Nunatta Karsiata isertitaasa aningaasartuutaasalu ukiuni qulini tullerni nikikkiartornissaat takussutissiorsimavaa. Siumut tikkuartumik ukiuni tullerni qulini allanngoriartornissaq takutinneqarpoq isertitat aningaasartuutillu pillugit ukiuni kingullerni tallimaniit qulinut allanngoriartorsimanermi misilittakkat aallaavigalugit. Takussutissiamissaaq ilaavoq ukiunut tullernut ilimagisat.

Takussutissiami naatsorsuutigineqarpoq akileraarutitigut isertitat ukiumut procentinik marluninik qaffattassasut, kisiannili akitsuutinit ataatsimoortumillu tapiissutit allanngussangatinneqaratik. Isertitat allat 2002-miit 2004-mut allanngussangatinneqanngillat. Peqqinnissaqarfimmut soraarnerussutisianullu aningaasartuutit inuit utoqqalisut amerliartornerat ilutigalugu qaffakiartussangatinneqarput. Kiisalu ingerlatsinermut aningaasartuutit arlallit ukiumut procentimik ataatsimik qaffattarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, sanaartornermulli aningaasartuutit ukiut pineqartut tamakkerlugit allanngussangatinneqaratik.

Tunngavissat taakkua tunngavigalugit missingersuusiap takutippaa Nunatta Karsia 2011-imi aningaasaliissutinik 261 mio. kr.-inik pisariaqartitsissasoq ukiumut 40 mio. kr.-inik sinneqartoortarnissamik anguniagaqarneq attanneqaannassappat. Ukiut qulit siumut isigigaanni allatut oqaatigalugu isertitat aamma/imaluunniit sipaarutit 261 mio. kr.-it pisariaqassapput maanamut ineriartorneq ingerlaannassappat.

Oqaatigineqassaaq aningaasaqarniarnikkut ingerlatsineq pillugu 2002-mut nalunaarusiami inerniliinerit ilarpassui siusinnerusumiit paasissutissanik tunngaveqarmata. Paasissutissat ilai

2000-imeersuupput, tassami nalunaarusiap allanneqarnerata nalaani 2001-miit paasissutis-saaviit sulii pigineqangimmata.

Inuiaqatigiit aaqqissuussaannerat eqqarsaatigalugu siunniunneqarpoq inuiaqatigiit aaqqissu-gaannerat arlalitsigut allangortinneqassasoq aningaasatigut imminut napatissinnaajuarnissaq inuussutissarsiornerullu tamatigoornerusumik tunngaveqalernissaa pilersikkumallugit. Inuia-qatigiit aaqqissuussaannerat eqqarsaatigalugu naalakkersuinikkut siunissat soorunami unga-sinnerusooq isigalugu suliaapput, akornuserneqariaannaasarporli ukiut qaninnerpaat eqqar-saatigalugit suliniuteqartoqaraangat ungasinnerusooq isigalugu anguniakkanut pitsaanngitsu-nik sunniuteqartartunik.

Inuiaqatigiit aaqqissuussaanneranni anguniakkat nutarterinissanik arlalinnik tunngaveqarput naalakkersuisut amerlasuutigut piviusunngortereersimasaannik aallartereersimasaanilluun-niit. Sammisat ilaasigut pisariaqarpoq naalakkersuisut aalajangiiniarnerminni tunngavigisatik pitsanngorsartariaqaraat pissutsit misissoqqissaarneratigut iluarsissutaaniartullu kingunis-saasa naatsorsoqqissaarneratigut.

Namminersortunut pigisassanngortitsineq

2001-imi isumaqatigiissutigineqarpoq KNI Pisiffik A/S-imi aktiat amerlasuut tunineqassasut. Aktianik tunisineq pivoq sapinngisamik mianerilluinnarlugit Inatsisartut kissaatigimmassuk Pi-siffiup niuertarfeqarnermi salliuallaarnerata killeqarnissaa, sammisamat tunngasunik ilisima-salimmik pisussaqaarnissaa, nunatsinneereersut piginneqataanissaat, qulakkeerneqassasoq suleqataasut ilinniarteqqinneqarneqarlutillu ineriartoqqinnissaat kiisalu pisinermi akit naam-maginartut anguneqarnissaat. Danmarkimi ulluinnarni nioqqutissanik amerlasuukkaarlugit niuernerpaaq Dagrofa A/S aktiat 51 procentinik pigisaqalerpoq naalakkersuisullu isumaqar-put namminersortunut pigisassassanngortitsinermi anguniakkat naammassineqartut.

Imaatigut usinik angallassineq

1. januar 2002 aallarnerfigalugu imaatigut angallassinermi nutarterineq atortuulerpoq. Angal-lassinermi akigitinneqalersut aningaasartuutunik tunngaveqarnerulerput. Usinut assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaartinnera ataatsikkut pingilaq, naatsorsuutigineqarlunili marlungorlugu avillugu pissasoq. Immikkoortuani siullermi assartuinermi akit assigiissuunissaannut akitsuut 9,82 procentimik appartinneqassaaaq nunatsinnut angallatanut tunngatillugu, kisianni-li akitsuut peerneqavissalluni usinut angallatanut nunatsinni angallanneqartunut nunatsin-niilluunniit angallatanut tunngatillugu.

Usinik angallassinermi nutartigaanerata immikkoortuata aappaani naatsorsuutigineqarpoq imaatigut usinik assartuinermi akit assigiissuunissaannut akitsuut atorunnaarsivinneqassa-soq 1. januar 2003-mi. Tamatumali atorunnaarsivinnissaa sioqqullugu siunniunneqarpoq su-miiffinnut ataasiakkaanut usinik angallassisarnermi tapiisutit misissoqqissaarneqassasut ta-piissutit taakkua annikillineqarnissaat atorunnaarsivinneqarnissaalluunniit siunertaralugu. Naalakkersuisut siunertariuarpaat assartuinermi akit assigiissuunissaannut akitsuutip annikil-

linera inuiaqatigiinnut pisisartunullu iluaqutaalissasoq. Tassalu paasinarsissagaluarpas usinik angallassinikkut nutarterineq naalakkersuisut anguniagaannut naapertuutitngitsoq naalakkersuisut usinik angallassinermi akigititat naleqqussarnissaat eqqarsaatigeqqinniarpaat.

Ineqarnermut akiliutit nutartigaanerat

Ineqarnermut akiliutit nutartigaaneranni siunnertaavoq aningaasartuutitut naapertuunnerusumik akiliisarnissaq tamatumalu peqatigisaanik inuit atugarisaasigut isumannaallisaanerup pitsanngorsarnissaa. Akissaqarnerusut akiliinerusalissapput, pissakinnerusulli atugarisaat ajornerulersinneqaratik.

Tassalu ineqarnermut akiliutit nutartigaanerat marlunnik immikkoortoqarpoq:

- Inini pisortanit pigineqartuni ineqarnermut akiliutit aningaasartuutivinnut naleqqunne-rulernissaat.
- ineqarnermut meeqqanut tapiissutit peerneqarnissaat akunnattumik akissarsiallit akissarsiakinnerillu ineqarnermut tapiissutisarnarata nutaamik pitsaanerusumillu aaqinneranut atatillugu.

Ineqarnermut tunngatillugu nutarterineq tassaavoq ineqarnermut tunngasutigut nutarterine-rup tamarmiusup immikkoortua siulleg. Nutarterinerup immikkoortuani tullermi sammineqar-tussaapput akunnattumik isertitallit isertitaqqortuullu, tassa inuit immikkoortuata siulliup kin-guneranik aningaasatigut sukaterinermik misigisaqarsimasut.

Inuiaqatigiit aaqqissuussaanerat eqqarsaatigalugu naalakkersuinikkut suliniutit tullit

Inuiaqatigiit aaqqissuussaanerat eqqarsaatigalugu suliniutit 2002-mi nangeqqinneqassapput aalisarneq samminerullugu, tassa tamatumani pineqarlutik inuussutissarsiutip ungasinneru-soq isigalugu aaqqissugaanikkut ajornartorsiutai. Aaqqiissutissatut periusissaq qularnaat-suussaaq aalisartumut, aalisakkerisumut inuiaqatigiinnullu, taamaalilluni aningaasaqarneq piujuartitsinissarlu aalisarnermi nukittorsarneqartuaqqullugit.

Naalakkersuisut suliarilersimavaat misissorlugu amerlanerit ilinnialertarnissaat ilinniakkamillu naammassinnittarnissaat anguniarlugit qanoq iliuuseqarsinnaaneq. Aammattaaq ilinniaga-qarnerisutitut tunngasut misissuiffigeqqissaarneqarput. Ilinniaqarnerisutitut nutarterneranni siunertaavoq ilinniagaqarnerisutitut pillugit malittarisassat pisariinnerulernissaat atuisumullu atoruminarnerulernissaat, tamatumani ilinniagaqartup atugarisai mianeralugit, allaffitsigut aqutsineq pisariinnerulersillugu aningaasatigullu atugassaaitat pitsaanerusumik atugaanis-saat qulakkeerlugu.

2002-mi inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni naatsorsuutigineqarpoq niuernerup inuussutissarsiorterullu siuarsarneqarnissaat pillugit nassuiaateqartoqassasoq. Pilersaaruti-ni sisamani pingaernerutillugit sammineqassapput piginnaasaqarnerulersaneq, aningaasa-liisarnerup qanoq issusia, ajutoorsinnaaneq qunuginagu aningaasaliisarneq niuernerlu. Piler-saarutit taakkua katillutik nunatsinni inuussutissarsiutinik ingerlatsinissamut tunngavissanut

tunngasuupput. Siunertarineqarpoq inuussutissarsiutit siuarsarneranni tunngavigisat maannakkut atuuttut takulluarsinnaalerumallugit kiisalu suliniutissanik nutaanik inassuteqarnissaq.

Siunissami inuiaqatigiit aqqissuussaenerat eqqarsaatigalugu naalackersuinikkut suliniutissat

Inuit atugarisaasigut suliffeqarnikkullu ingerlatsinermi aningaasat aalajangersimasumik siunertaqarnerulluni atornissaat siunertaralugu misissueqqissaartoqaqqaassaaq suliffissaarunnermut sillimmasiisarnerup pilersinnissaanut periarfissanik. Eqqarsaatersuutini ilaassaaq sulisussat piginnaasaqarnerulernissaat qanoq iliornikkut aqqissuussinermut ilanngunneqarsinnaanersoq.

Inuussutissarsiorerup siuarsarneranut atatillugu assigiimmik akeqartitsineq allanngortikkumallugu Naalackersuisut kissaatigaat qulaajarneqassasut innaallagissap, ermup kiassarnerullu akiisa nutaanngortinnissaannut periarfissat. Kisiannili assigiimmik akeqartitsineq ullormiit ullormut atorunnaarsinneqarsinnaanngilaq, ingerlattariaqarlunili agguaasarneq pillugu ingerlatsinermi mianerisassat aserornagit.

Suliassaqarfiit allat

Iluarsaassinissarsuaq pillugu naalagaaffimmut isumaqatigiissutip killiffia kiisalu Namminersornerullutik Oqartussat aqqissugaanerata ineriartortitaanerata killiffia naggataatigut sammineqassapput.

2 Aningaasaqarnermi pissutsit ineriartornerallu

Kapitalimi matumani nunatta aningaasaqarnerani nikerarnerit ataatsimut takussutissiorneqarput. Allaaserineqarput inuiaqatigiit aningaasaqarnerat, Nunatta Karsiata isertitai aningaasartuutaalu kiisalu kommunit aningaasaqarnerata allanngoriartornera. Aammalu inuussutisarsiuutinik ingerlatsineri tunngavissat allaaserineqarput aammalu pisortaniit sullissinissaq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat isumaqatigiissutaat takussutissiorneqarput.

2.1 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat - Naalakkersuisut aallaavigisaat

Akileraarutinit akitsuutinillu isertitat, suliffissaaleqineq, avataaniit pisiat/avammut tunisat kiisalu pisiassat akiisa allanngorarnerat aallaavigalugit inuiaqatigiit aningaasaqarnerat immikkoortuni tulliuttuni allaaserineqarpoq.

Aningaasat allanngorartarnerat nunami namminermi pissutsinit nunanilu allani pissutsinit aalajangerneqartarpoq. Assersuutigalugu nunatta suliffiutaasa aalisakkanik raajanillu nunanut allanut tunisinerminni iluanaarutigisartagaat allanngorartarput apeqqutaalluni nunat allat qanoq amerlatigisunik aalisagarlutillu raajarnersut, kiisalu nunatsinni nunanilu allani piserususeq qanoq innersoq.

Akileraarutinit akitsuutinillu isertitat amerliartorpianginnerat, annertuumik suliffissaaleqineq, avataaniit annikitsuinnarmik pisineq aammalu immaqa avammut tunisakineq aningaasat isertat appasinnerannik taaneqartarpoq. Tamatuma akerlianik akileraarutinit isertiat akitsuutilu amerliartorluarnerat, suliffissaaleqinerup annikitsuunera, avataaniit pisiaqarluarneq immaqalu annertuumik avammut tunisaqarneq aningaasat isertitat qaffasinnerannik taaneqartarpoq.

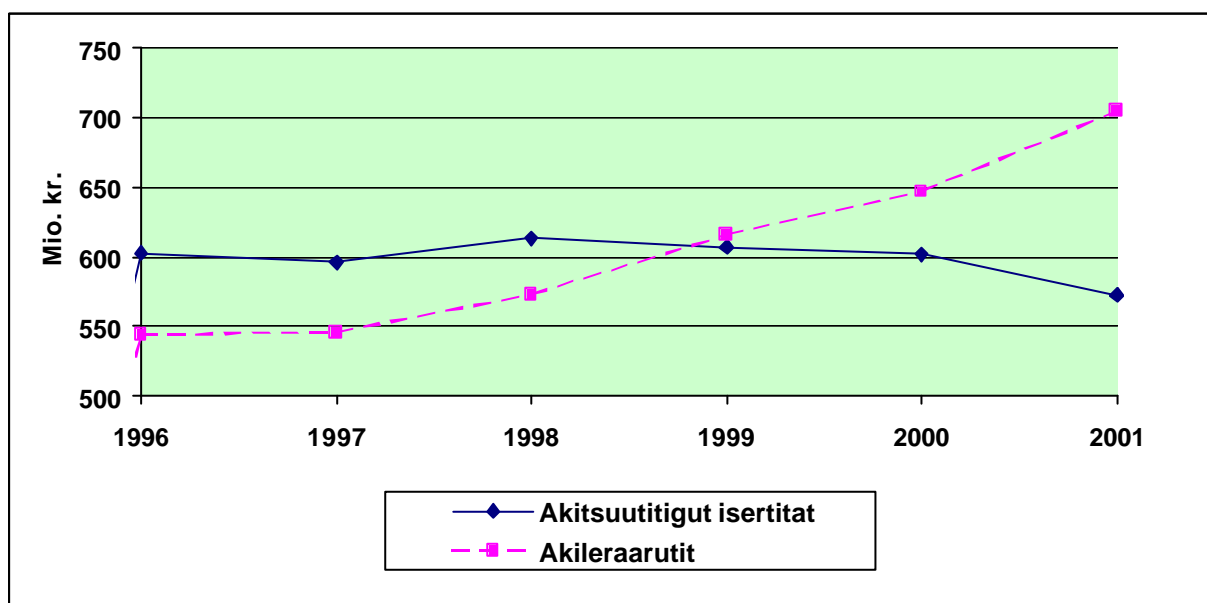
Aningaasaatit qanoq innerannut pingaaruteqarluinnartuuvoq pisortat aningaasaqarnermut tamarmiusumut qanoq peqataatiginerat. Tassalu pisortat aningaasanik amerlasuunik atugaangata naatsorsuutigineqartarpoq aningaasat ingerlanerat pitsanngoriartussasoq.

2.1.1 Akileraarutitigut akitsuutitigullu isertitat

Akileraarutitigut isertitat innuttaasut isertitaqassusiannik takutitsisarput. Katillugit isertitat amerlisinnaapput agguaqatigiissillugu isertitat qaffakkiartorpata, imaluunniit inuit amerlanerit akissarsiulersimappata. Aningaasarissaarnermut ilisarnaataasarpoq isertitat katillutik amerliarnerat inuit ataasiakkaat isertitaasa amerliartorneratigut suliffissaqarnerullu pitsanngoriartorneratigut.

Nunatta Karsiata akileraarutitigut akitsuutitigullu 1997-imiit 2001-imut isertissimasai titartagaq 2.1.1-imi takuneqarsinnaapput. Akitsuutitigut isertitat missingiinnikkut akitsuutit angissusiisa allanngornerinut iluarsineqarsimapput. Ukiuni pineqartuni akileraarutissat annertussusiat allanngorsimangilaq, kisiannili 1999-imi inummut aalajangersimasumik ilanngaat 6.000 kr.-iniit 8.000 kr.-inut qaffanneqarpoq. Akileraarutitigut akitsuutitigullu isertitat akit aalajangersimasut atorlugit naatsorsugaapput taamalu ukiut ingerlanerini imminnut sanilliunneqarsinnaalutik. Taaneqassarli 2001-imi immikkut isertinneqarsimammata 54 mio. kr.-it KNI Pisiffik A/S-ip tunineqarnerata kinguneranik. 54 mio. kr.-it isertinneqarsimangitsuuppata 2001-imi isertitat 2000-imi isertitanit qaffasinnerulaaginnarsimassagaluarpot. Akitsuutinit isertitat ataatsimut isigalugu 1997-imiit 2001-imut nikissimangillat, akileraarutigiulli isertitat ukiuni taakkunani malunnaatilimmik qaffassimallutik. Tassalu 2001-imi akileraarutitigut isertitat 1997-imut sanilliullugit 160 mio. kr.-it missaannik amerleriarsimapput - akinut aalajangersimasunut naatsoraanni. Taamaalilluni nunatsinni akissarsiatigut isertitat ukiuni pineqartuni annertuumik qaffariarsimapput.

Titartagaq 2.1.1: 1996-imiit 2001-imut akileraarutitigut akitsuutitigullu isertitat mio kr.-inngorlugit naatsorsorlugit.



Paasissutissarsiffik: Aningaasaqarnermut Pisortaqarfiup naatsorsuineri.

Oqaasertaliussa: Kisitsisit naatsorsorneqarsimapput naatsorsuutini kisitsisit akinik aalajangersimasunik tunngavillit atorlugit.

2001-imut tunngatillugu kisitsisit missingiinerupput. 2001-mi akileraarutitigut isertitanut ilaapput ingerlatseqatigiiffinnit immikkut isertitat 54 mio. kr.-it KNI Pisiffik A/S-ip tunineqarneraneersut.

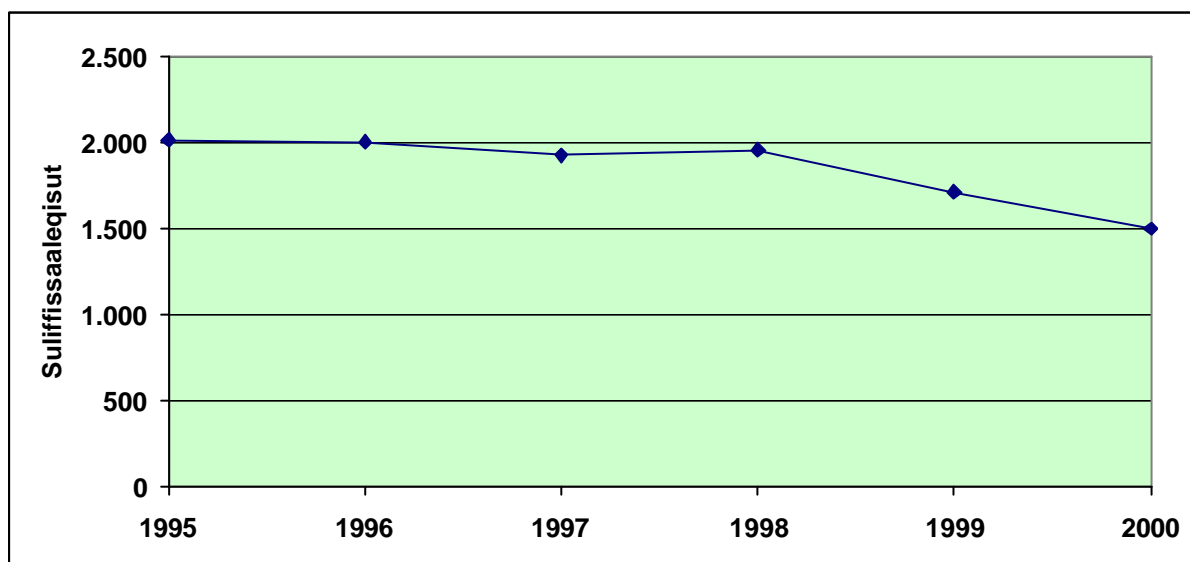
2.1.2 Suliffissaaleqineq

Suliffissaaleqisut amerlassusiata allanngoriartornera aningaasaqassutsip allanngoriartorneranut uuttuutaalluartut ilagaat. Suliffissaaleqisut ikiliartorpata aningaasaqarneq pitsanngoriartorsimassaaq.

1998-ip kingornatigut suliffeqanngitsut ikiliartorsimapput. 2000-imi nunatsinni illoqarfinni qaammatip qiteqqunnerini suliffeqanngitsut 1.500-it missaaniissimapput tassa ukiumut naatsorsorlugu 6,0%.

2001-imi qaammatini siullerni pingasukkaani tulleriinni pingasuni qaammatip qiteqqunnerini suliffeqanngitsut 2000-ip taamaalineratut amerlatigisimapput. Tamatumunngali ilanngullugu eqqaamasariaqarpoq 2001-imi sulisinnaasut 2000-imut sanilliullugu amerlisimammata. Taa-maalilluni naatsorsuigallernerit malunnarsisippaat suliffissaaleqisut ikiliartorunnaarsimasut, tamatumalu malunnarsisippaa aningaasarissaarfik allanngoriartortoq nikikkiartorunnaarner-mut, allaammi aningaasatigut ingerlatsinerup appariartorneranut takussutissaasoq.

Titartagaq 2.1.2 1995-imiit 2000-imut illoqarfinni piffissap qiteqqunnerani suliffissaaleqisut¹



Paasisutissarsivik: Naatsorsueqqissaartarfik

1) Piffissap qiteqqunnerani suliffissaaleqisut tassaapput qaammatit qiteqqunnerini suliffissaaleqisut ukiumut agguaqatigiissinneri

Suliffissaaleqineq agguaqatigiissillugu illoqarfiit akornanni assigiinngissutit annertusimavoq. 2000-imi suliffissaaleqineq ilulissani appasinnerpaasimavoq ukiumut agguaqatigiissillugu 2,6-iusimalluni. Nuummi Qeqertarsuarmilu suliffissaaleqineq 4 procentiuvoq appasinnerulluniluunniit, kisiannili illoqarfinni Aasianni, Paamiuni, Qaanaami Tasiilamilu 10,2 procentiulluni 10,7 procentiullunilu.

2.1.3 Niuernikkut inissisimaneq, nunanit allanit pisiat avammullu tunisat

Nunatta niuernikkut inissisimaneq 1998-imiit pitsanngoriartuinnarsimavoq. 1998-imi niuernikkut amigartoorutit 1.038 mio. kr.-inik amerlassuseqarsimapput, kisiannili 2000-imi amigartoorutit 742 mio. kr.-inngorsimallutik. Niuernikkut amigartoorutit ikiliartornerat pisimavoq avataaniit pisiat nalingat 1998-imiit allanngorsimannngimmat, kisiannili nunanut allanut tunisat na-

lingat akit aalajangersimasut tunngavigalugit 1998-imiit 2000-imut 25 procent missiliorlugu qaffassimalluni.

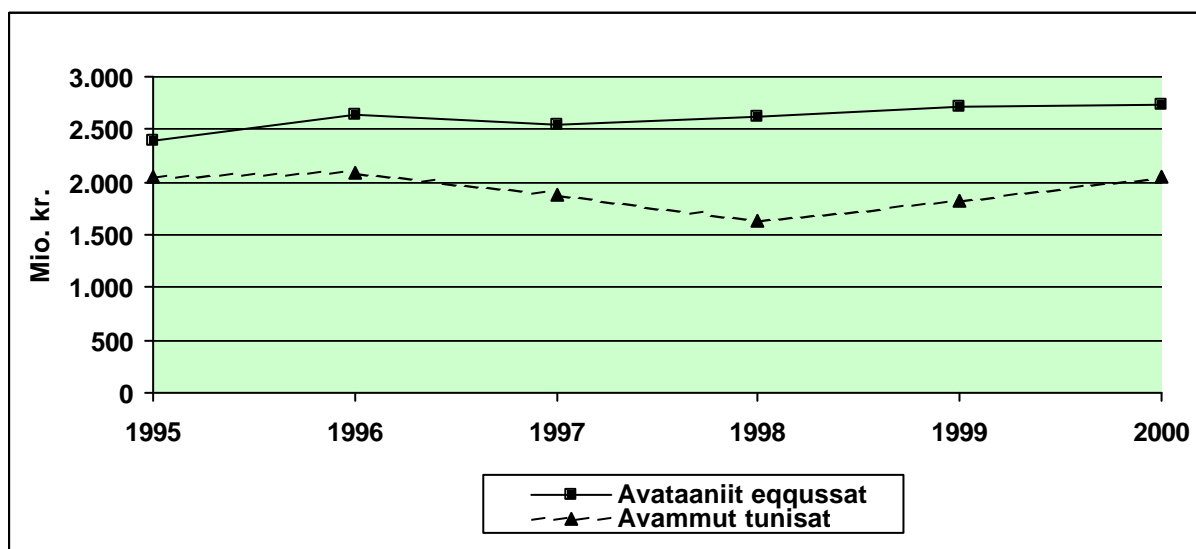
Avammut tunisat nalingata 1999-imiit 2000-imut qaffassimaneranut annertuumik patsisaavoq saattussat avammut tunisaanerat. Saattuat avammut tunisaanerat 1999-imiit 2000-imut 110 procentimik qaffassimavoq 1999-imi 2.000 tonsit sinnilaaqqariarlugit 2000-imi 4.300 tonsingajannut qaffassimagami. Piffissami pineqartumi saattuat avammut tunisaanerminni nalingat 1999-imi 68 mio. kr.-it missaaneeriarluni 2000-imi 229 mio. kr.-inut qaffariarsimavoq. Taamaalilluni saattuat avammut tunisat marloriaat sinnerlugu amerleriarsimapput nalingallu pingasoriaat sinnerlugu annertusisimalluni.

Ikummatissap nunanit allanit pisiarineqartup nalinga 1999-imiit 2000-imut marloriaat sinnerlugu qaffariarsimavoq uuliap akiata akitsoriartorerata kinguneranik. Nunanit allaniit pisisarnerup nalingata ataatsimut isigalugu taamaaqataanik qaffariarsimannginneranut nunanit allaniit pisiarisartakkt ikiliartorsimammata, soorlu nioqqtussat, pingaartumik illuliortiternermi sanaartornermilu atornerqarnerusartut.

2001-imi nunanit allanit pisiat nunanullu allanut tunisat naatsorsorallarnernanni malunnarpoq nunanit allanit pisiaqartarnerup annikitsumik appariartornera ingerlaannartoq.

Nunanit allanit pisiat nunanullu allanut tunisat akii aningaasaqassutsimut mianersortumik uut-tuutigisariaqarput, tassami annertuunut ataasiakkaanut tunngatillugu, assersuutigalugu maskiinat umiarsuilluunniit, piffissani ataasiakkaani annertuumik nikeriaataasinnaasarmata.

Titartagaq 2.1.3: 1995-imiit 2000-imut nunanit allanit pisiat nunanullu allanut tunisat mio. kr.-inut naatsorsorlugit.



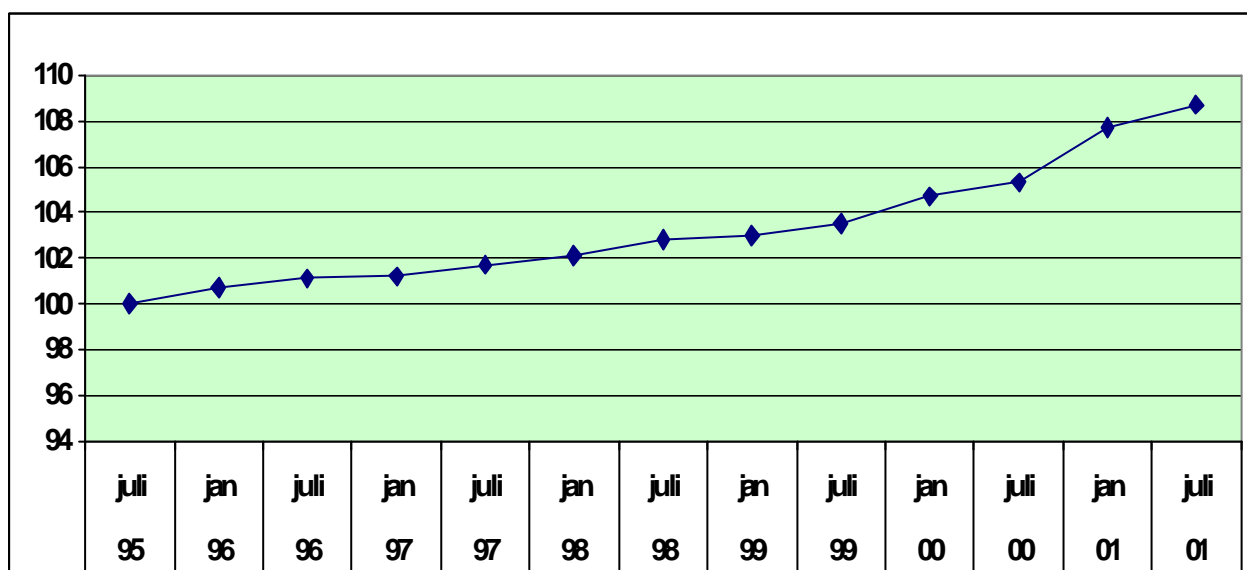
Paasissutissarsivik: Naatsorsueqqissaartarfik
Kisitsit akit aalangersimasut atorlugit natsorsugaapput.

2.1.4 Akit allangoriartornerat.

Pisiassat akiisa allangoriartornerannut tunngatillugu allaaserineqartarput akerpiaat atuisup nioqqutissanut sullinneqarnernullu nammineq atuinermi akiligassai. Pisiassat akiisa allangoriartorneratigut takuneqarsinnaalersarpoq akit ataatsimut isigalugu allannguutaat, tamatumani ilanngullugit akitsuutit tapiissutillu allannguutai.

Pisiassat akii 1990-ikkut naalerneranni nikeranngitsumik qaffakkiartorsimapput, kisiannili 2001-imi annerusumik qaffariarsimallutik. Tamanna uuliap akiata qaffariarneranut atavoq.

Titartagaq 2.1.4 juli 1995-imiit juli 2001-imut pisiassat akiisa qanoq innerat



Paasissutissarsivik: Naatsorsueqqissaartarfik

Pisiassat akiisa akissarsiallu qaffakkiartungaanginnerat inuussutissarsiutinut nunanut allanut tunisaqartartunut iluaqutaassaaq, tamatumalu peqatigisaanik ataatsimoortumik tapiissutit nalingat allangorani. Nunatta unammillersinaassusia pitsangorsarniarlugu aningaasatigullu imminut napatissinnanerup tunngavissai annertusarumallugit pingaaruteqarpoq akissarsiat akillu qaffakkiartornerata ukiuni aggersuni appasissuunissaat.

2.1.5 Ukiuni qulini nikikkiartornissamut missingersuut.

Aningaasaqarnermut Pisorta qarfiup suliarisimavaa ukiuni tullerni qulini Nunatta Karsiata isertitai aningaasartuutissaalu pillugit missingersuut paasiuminarsagaasoq. Qaffakkiartornissami siunertaavoq takutikkumallugu Nunatta Karsiata inissisimanra qanoq allangoriartussanerut, ukiuni tullerni qulini isertitat aningaasartuutillu qaffakkiartornissaat naatsorsorneqarpat ukiuni tallimaniit qulinut qaangiuttuni allangoriartorsimaneq aallaavigalugu.

Tamatuma inerneraa ukiuni tullerni qulini ukiuni kingullerni qulini ingerlaaseq ukiuni qulini tullerni nangiinnassappat Nunatta Karsia 2011-imi 221 mio. kr.-inik aningaasaliinissamut piariaqartitsilissaaq. Ukiumut 40 mio. kr.-inik sinneqartooruteqartarnissaq aalajangiusimaneqas-

sappat isertitat amerlanerulersariaqarput aamma/imaluunniit aningaasartuutit ikilisariaqasapput 261 mio kr.-inik.

Qaffakkiartornissat tamarmik 2002-mi akiusut atorlugit suliarineqarsimavoq. Allatut oqaatigalugu qaffaariaatinut ilanngunneqarsimasunut tunngaviutuavoq innuttaasut qanoq amerlatiginerata allanngorneri imaluunniit aningaasaqarnerup pitsanngoriasimanera. Tassalu kisitsisini aningaasat nalikilliarturnerat ilanngunneqanngivippoq.

Qaffakkiartornissamut aallaaviuvoq 2002-mut aningaasat inatsisissaannut isertitassat aningaasartuutissallu naatsorsuutit tungaasigut allanngussangatinneqanngimmata. Tassalu isertitassat aningaasartuutissallu missingersuusiortarneq pillugu inatsisip atuutilinnginnerani periaasiusimasut atorlugit suliaasimapput. Periaatsip tamatuma atorneqarsimaneranut patsisaavoq qulakkeerumallugu qaffakkiartornissamut missingersuutip ukiunilu qaangiuttuni qulini kisitsisaatit toqqaannartumik ataqaatigiinnerat takuneqarsinnaaniassammat.

Missingersuusiaq

Qaffakkiartornissamut missingersuummi taamaallaat pineqarput Namminersornerullutik Oqartussat aningaasartuutaasa isertitaasalu ataqaatigiinnerat. Qaffakkiartornissamut missingersuummi ilanngunneqarsimanngilaq ilimagineqarsinnaanersoq ukiut pineqartut ingerlaneranni aningaasat amerlanerusut atorneqassanersut assersuutigalugu suliffissaarunnerup akiornissaanut, inuit atugarisaannut aningaasartuutitut, aningaasaliinermut imaluunniit aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnut Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartunut qularna-veeqqusiissutit akileneqassanersut. Missingiinermi naatsorsuutigineqarpoq akileraarutitigut isertittakkat qaffakkiartornerat 2 %-iujumaartoq aningaasaqarnikkullu aningaasartuutit appasikkumaartut. Tassalu natsorsuutigineqanngilaq ukiuni tullerni qulini nunarput aningaasarliornerulissasoq.

Tamatuma akerlianik aningaasaqarneq appariartulissagaluarpat Nunatta Karsiata isertitai apparlutik ilaatigullu pensioninut aningaasartuutit naatsorsuutigisanut sanilliullugit qaffallutik tabelimi matuma kinguliini takuneqarsinnaasumit aningaasaliisariaqarneq annertunerulis-saaq.

**Tabel 2.1.5 Ukiuni qulini aningaasatigut nikikkiartornissamut missingersuut mio. kr--
inngorlugu.**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Akileraarutit	693	707	721	735	750	765	780	796	812	828
Akitsuutit	644	644	644	644	644	644	644	644	644	644
Ataatsimoortumik tapiissutit	2.877	2.877	2.877	2.877	2.877	2.877	2.877	2.877	2.877	2.877
Isertitat allat	757	757	757	707	707	707	707	707	707	707
Isertitat katillugit	4.971	4.985	4.999	4.963	4.978	4.993	5.008	5.024	5.040	5.056
Peqqinnissaqarfik	812	816	819	821	826	830	836	841	845	850
Kommuninut ataatsimoor- tumik tapiissutit	707	708	710	711	711	711	711	711	711	711
Pensionit	409	419	426	432	444	454	470	483	498	515
Aningaasartuutit allat inatsi- sitigut pituttorsimasut	314	314	314	314	314	314	314	314	314	314
Sanaartorneq	650	650	650	650	650	650	650	650	650	650
Allaffissorneq	466	471	475	480	485	490	495	500	505	510
Allatigut ingerlatsineq	1.579	1.595	1.611	1.627	1.643	1.660	1.676	1.693	1.710	1.727
Aningaasartuutit katillugit	4.937	4.972	5.004	5.035	5.073	5.108	5.152	5.191	5.233	5.277
Angusaq	34	13	-5	-72	-95	-115	-143	-167	-193	-221

Paasissuttarsavik: Aningaasaqarnermut Pisortaqrifiup nammineq naatsorsugai.

Tabelimi takutinneqartutut ilusiliinerup inerneraa Namminersorerullutik Oqartussat ukiut qulit qaangiuppata 261 mio. kr.-inik aningaasaliinissamik pisariaqartitsissasut tassa ukiumut 40 mio. kr.-inik sinneqartooruteqarnissamik siunertaqarneq attatiinnarneqassappat. Missingersuusiami ilimagineqarpoq peqqinnissaqarfimmut utoqqalinersiutinullu aningaasartuutit utoqqalisut amerliartornerat ilutigalugu qaffakkiartussasut. Tamatuma saniatigut ilimagineqarpoq nunatsinni aningaasaqarneq ukiumut 2 %-imik qaffattassasoq, aammalu allaffissornermut allanullu ingerlatsinermut aningaasartuutit ukiumut 1 %-imik qaffattassasut.

Ilimagisat taakkua eqqutissappata akileraarutit qaffattariasassapput, imaluunniit aningaasartuutitigut sipaaruteqartariaqassaq ukiumut 40 mio. kr.-inik sinneqartooruteqartarnissaq aalajangiusimaneqassappat. Tamanna pisinnaavoq assersuutigalugu nuna tamakkerlugu akileraarutit 5 procentimik qaffanneratigut 11 %-imiit 16 %-inngorlugu ukiut tulliit qulit ingerlaneranni. Pisinnaavortaaq allaffissornikkut sipaaruteqarnertigut ingerlatallu piiarneratigut ingerlatsinermut aningaasartuutit ikilisarneratigut.

Allaffissornermut aningaasartuutit ukiuni kingullerni qulini annertuumik qaffassimanerannut patsisaavoq ingerlatat nutaat aallartinneqarsimmata ingerlataareersut annikillilernagit piiarnagilluunniit. Tamatuma kingunerisaanik ingerlatsinermut aningaasartuutaannaanngitsut aammali allaffissornermut aningaasartuutit ukiuni qulini kingullerni qaffakkiartortuarsimapput. Allaffissornerup annertussusianut apeqqutaasorujussuuvoq ingerlatat qanoq amerlatigisut aqunneqassanersut. Taamaattumik sunaluunniit siunissami toqqarneqaraluarpat pisariaqassaaq ingerlatat nutaat ingerlatani allani sipaaruteqarnertigut aningaasalersorneqartarnissaat.

Matuma kinguliini allaaserineqarput tunngavissat pingaarnerusut, akileraarutit, akitsuutit isertitallu allat aamma peqqinnissaqarfimmut aningaasartuutit, aningaasartuutit inatsisitigut aalajangeriikkat, ingerlatsinermut aningaasartuutit allat aamma sanaartornermut aningaasartuutit.

Akileraarutitigut akitsuutitigullu isertitat

Siumut tikkuartumik missingersuusiornermi naatsorsuutigineqarpoq 2002-miit 2011-imut akileraarutitigut isertitat ukiumut 2 procentimik qaffattassasut. 1996-imiit 2001-imut akileraarutitigut isertitat ukiumut agguaqatigiissillugu 4,9 procentimik qaffattarsimapput. Kisiannili 1996-imiit 2001-imut akileraarutitigut isertitat aatsaat taamak qaffatsigisimapput. 1991-imiit 2001-imut akileraarutitigut isertitat ukiumut agguaqatigiissillugu 1,3 %-iinnarmik qaffattarsimapput.

Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera pillugu siunnersuisoqatigiit naatsorsorsimavaat 1979-imi Namminersornerulernerup kingornatigut inuiaat isertitaat tamakkerlutik ukiumut 1,4 %-imik qaffaateqavittarsimasut.

Tassalu missingersuummi ukiuni tullerni qulini akileraarutitigut isertitat ukiumut 2 %-imik qaffattarnissaat naatsorsuutigineqarmat tamanna isumalluarnermik taasariaqarpoq. Tassalu naatsorsuutigineqarpoq nunatsinni aningaasaqaarnerup qaffakkiartornera ingerlaannassa-soq, aammalu aningaasarliortoqalissanngitsoq imaluunniit aningaasatigut ingerlatat unittooq-qalissanngitsut.

Akitsuutinit isertitat katillugit ilimagineqarpoq 2002-mi 644 mio. kr.-iussasut, taakkunannga ilimagineqarluni 435 mio. kr. inulaarlugit imigassat tupallu akitsuutaasigut isertinneqassasut. Naatsorsuutigineqarpoq Nunatta Karsiata akitsuutitigut isertitai 2002-miit 2011-imut qaffaq-qissanngitsut. Misilittakkat takutippaat isertitat qaffakkaluaraangata imigassamik tupamillu atuiueq annertuumik qaffattanngitsoq. Tamatuma saniatigut peqqinnissamut inuillu atugari-saannut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsinermiit isigalugu iluanaarutit qaffaq-qinnissaat kissaatiginangilaq. Tassalu ilimagineqarpoq akitsuutitigut isertitat aatsaat qaffas-sinnaasut Inatsisartut akitsuutinik nutaanik pilersitsippata pioreersulluunniit qaffappatigit.

Ataatsimoortumik tapiissutit

Ukiualunni nunatsinni aningaasat nalikilliartrornerat Danmarkimit appasinnerusimavoq. Naalagaaffiup ataatsimoortumik tapiissutai Danmarkimi aningaasat nalikilliartrornerat tunngaviga-lugu iluarsineqartarput, taamaalillunilu ataatsimoortumik tapiissutit ukiumiit ukiumut nunatsin-nut naleqarneruleriartorsimapput. Missingersuummi iluanaarut tamanna ilanngunneqanngilaq taamaattumillu ataatsimoortumik tapiissutit nalingat ukiuni aggersuni allanngussanngitsutut aalajangerneqarpoq.

Akerlianik ataatsimoortumik tapiissutit apparneqarsinnaanerat aamma ilanngunneqanngilaq. Aamma naatsorsuutigineqanngilaq iluarsaassinissarsuaq pillugu naalagaaffimmut isumaqati-giissut 2003-mi naasussaammat. Naatsorsuinerni ilimagineqarpoq iluarsaassinissarsuarmut

isumaqatigiissut isumaqatigiinniutigeqqinneqassasoq maannamutullu aningaasartaqarluni ingerlaqqissasoq.

Isertitat allat

Isertitat allat katillugit 757 mio. kr.-iusut missingersuummi naatsorsuutigineqarput taamaaginnassasut 2002-miit 2011-imut. Taamaalilluni naatsorsuinermi ilanngunneqanngilaq EU-mut aalisarnikkut isumaqatigiissut 2005-ip tungaanut nalikillartussammat kingornatigullu isumaqatigiinniutigineqaaqqissalluni.

Suliffeqarfiit pisortanit aqunneqartut aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiillu Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut 1996-imiit 2001-imut Namminersornerullutik Oqartussat sinneqartoorutaat annertusartarsimavaat ilaatigut KNI Pisiffik A/S-ip Tele Greenland A/S-illu akiitsuminnik akilersuilluarnertigut. Akiitsulli akileriaartuaarnerat ilutigalugu sinneqartoornermut peqataanerat annikillartussaaq. Namminersornerullutik Oqartussat Tele Greenland A/S-imut 2004-imi tamakkerlugit akilerneqarsimalersussaapput. Tamatuma kingornatigut aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut Nunatta Karsianut akiitsueruttussaapput. Taamaattumik 2004-miit 2005-imut isertitat 50 mio. kr.-inik nakkariassapput.

Pensioninut peqqinnissaqarfimmullu aningaasartuutit

Aningaasartuutitut tunngatillugu ilimagineqarpoq peqqinnissaqarfimmut aningaasartuutit pensioninullu aningaasartuutit qaffakkiartussasut innuttaasut utoqqalisut amerliartornerat ilutigalugu.

Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasut pillugit ilimagisai malillugit inuit 63-inik ukioqalereersimasut 2011-ip tungaanut 28 procent missiliorlugu amerlissangatinneqarput. Naatsorsuutigineqarpoq utoqqalinersiutilinnut aningaasartuutit inuit 63-inik ukioqalereersimasut amerliartornerat ilutigalugu amerliartussasut, siusinaartumillu soraarnerussutisialinnut aningaasartuutit qaffakkiartussasut inuit 50-it 63-illu akornanni ukiullit amerliartornerat ilutigalugu. Siusinaartumik soraarnerussutisiaqalersartut amerlanersaat 50-it 63-illu akornanni ukioqartarput.

Taamaattumik naatsorsuutigineqarpoq pensionit pillugit ingerlatseriaatsit siunissami allangoratik ingerlaannassasut. Tassalu missingersuusiami ilangunneqanngilaq sulisinnaangortitseqqinnarluni pitsaangorsaatit suliffissaalequnerullu annikillinerata kinguneranik siusinaartumik pensioneqalersartunut akiliutigisartakkat ikilisinnaanerat. Akerlianik aamma pensionit qaffassinnaanerat ilanngunneqanngilaq.

Peqqinnissamut peqqinnissaqarafiup 2001-imi killiffia nassuteqammerpaa. Killiffimmut nasuiaammi ullut uninngasarfiit amerlassusiata allangoriartornissaanut ilimagisat nalunaarsorneqarput inuiaqatigiit qanoq ukioqarnerata katitigaanerata allangornera inuussaatsillu allangornera tunngavigalugit. 2001-imiit 2011-imut naatsorsuutigineqarpoq ullut uninngasarfiit 9 procentimik qaffassasut.

Ingerlatsinermit sanaartornermullu aningaasartuutit allat

Naatsorsuutigineqarpoq allaffissornermit ingerlatsinernullu allamut aningaasartuutit ukiumut 1 procentimik qaffattassasut. Tamanna pingaaruteqarpoq 1996-2001-imut qaffakkiartornermut tunngatillugu, tassami peqqinneqarfimmut aningaasartuutit eqqaassanngikkaanni aningaasartuutit 2,5 procentimik qaffassimmamata. Tassalu missingersuusiami naatsorsuutigineqarpoq aningaasartuutit aqunneqarnerat ukiunut kingullernut qulinut sanilliullugu sakkortunerujumaartoq.

Naatsorsuutigineqarpoq sanaartornermit iluarsaassinernullu aningaasartuutit 2002-misut annertussuseqaannassasut. Sanaartornermit aningaasartuutit ilai ingerlatsinermit aningaasartuutininik kinguneqassapput, tassalu sanaartornermit missingersuutit maannakkutut annertussuseqaraluarpataluunniit ingerlatsinermit aningaasartuutit amerlanerusut piariaqassapput. Tamatumalu qaavatiqut eqqaasariaqarput ingerlatat nutaat naalackersuisut inatsisartullu aallartikkumasaat.

Taamaalilluni missingersuusiami isertitassanut aningaasartuutinullu tunngatillugu ilimagisartoqarpoq Nunatta Karsianut iluaqutaasussanik. Taamatulli pitsaasunik naatsorsuisoqaraluarpalluunniit 2011-imi missingersuut malillugu aningaasaliinissamut pisariaqartitat 261 mio. kr.-iussapput, taamaattumillu isertitat amerlisariaqassapput aamma/imaluunniit aningaasartuutit appartinneqartariaqassapput 40 mio. kr.-inik sinneqartoortarnissaq aalajangiusimaneqassappat.

Isertitat amerlinissaannut periaarfissaapput nuna tamakkerlugu akileraarutip qaffannissaa aamma/imaluunniit akitsuutit qaffannissaat. Ilimananngilaq akitsuutit qaffanerinnaatigut aningaasaliisariaqarnermik pisariaqartitsineq aaqqinneqarsinnaassasoq. Taamaassappat akitsuutit katillutik 40 procent sinnerlugu qaffattariaqassapput. Ilimagisariaqarpoq taamarsuaq qaffaanikkut nioqqutissat akitsuuteqartitaasut tunineqarnerat appassasoq taamalu iluanaarutit amerlissanatik.

Aningaasaliisariaqarneq allaffissornermi ingerlatsinerinilu allani aningaasartuutit 261 mio. kr.-inik annikillineratigut aningaasalerneqassappat naammassisaqarsinnaassutsip pitsanngorsarnera pisariillisaanerlu kisimik isumalluutaasinnaanngillat. Ullumikkut ingerlatat arlallit annikillisariaqassapput peertariaqassallutilluunniit

2.2 Nunatta Karsiata aningaasaqarnera

Immikkoortumi matumani allaaserineqarpoq Nunatta Karsiata aningaasaqarnerata allanngoriartornera angusaasimasut missingersuutinilu angusaasimasut allanngoriartorsimanerat tunngavigalugu. Aammalu allaaserineqarpoq Nunatta Karsiata aamma ingerlatseqatigiiffiit Namminersornerullutik Oqartussanit piginenqartut katillugu qanoq akiitsoqarnerat.

2.2.1 Ukioq aningaasanut inatsiseqarfiusoq 2001

2001-imut Aningaasanut inatsimmi missingersuutigineqarpoq ingerlatsinermi, sanaartornermi taarsigassarsisitsisarnermilu (IST) 35 mio. kr.-it sinneqartoorutigineqassasut. Aningaasat ukiuat ingerlatsiaannartoq paasinarsivoq peqqinnissaqarfik 68 mio. kr.-it missaannik aningaasaliiffigeqqittariaqartoq. Aalisarnerup nakkaakkiartornera pitsanngorsariarneqarpoq sine-rissap qanittuani aalisartut orsussamut 11 mio. kr.-it sinnerlugit tapiiffigineratigut. Aningaasaliissutit amerlineqarnerat Inatsisartut akuersineratigut aningaasalersorneqarput isertitassatut aningaasaliissutit nalileqqinneqarneratigut kiisalu sanaartugassanut aningaasaliissutit ilanngarneratigut, taamaalilluni 2001-imi sinneqartoorutissatut missingersuutigineqartut 35 mio. kr.-it allanngoratik.

2000-imi sanaartornermut iluarsaassinermullu aningaasaliissutigeqqitassatut akuerineqarput 112 mio. kr.-it 1999-imi kinguarterussisimanerit patsisigalugit. Aningaasalersuineq pivoq sanaartornermut iluarsagassanullu aningaasaateqarfimmik taaneqartartup sanaartugassanut aningaasaliiffigineqarnerata annikillineratigut. Namminersornerullutik Oqartussat kukkuner-siuisa avataaneersut tamatuma kingornatigut uparuarsimavaat aningaasaleeriaaseq tammattoq Sanaartugassanut iluarsagassanullu aningaasaateqarfiup tunngavippiarisaanik unioqqutitsinerusoq, inassutigineqarporlu sanaartornermut aningaasaliissutit ikilineqarnerat 2001-imi immikkut aningaasartuutitut nalunaarneqassasoq. Aningaasaliissutit kingornatigut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit akuerineqarput, tamatumuunakkullu 2001-imi naatsorsuutitigut angusat 112 mio. kr.-inik ajorseriarput.

Uma allannerani 2001-imut Nunatta Karsiata naatsorsuutai suli piariinngillat, taamaattumillu kisitsisit 2001-imut tunngasut kisitsisaagallarlutik, taamaattumillu inaarutaasumik kisitsisinut sanilliullugit nikingassuteqarsinnaallutik. 2001-imi naatsorsuutitigut angusarissangatinneqarput 5 mio. kr. missiliorlugit sinneqartooruteqartoqassasoq. 112 mio. kr.-it immikkut ittumik inissitat peeraanni 117 mio. kr.-inik sinneqartoorunnissaq ilimagineqassaaq, tassalu 35 mio. kr.-inik sinneqartoorunnissamik missingersuutinit 82 mio. kr.-inik amerlanerusut.

Nunatta Karsiata angusaasa nalilersorneranni isigimasariaqarpoq sanaartornermut iluarsagassanullu aningaasaateqarfimmik taaneqartartup 2000-imi pilersinneqarnerata kingunerim-magu ukiut 2000-ip siornaniittut ukiuni tulliini angusanut imaaliinnarlugit sanilliunneqarsinnaanngimmata.

1999-imi siusinnerusukkullu Nunatta Karsiata sanaartornermi iluarsagassanilu suliassanut atortagai Nunatta Karsiata naatsorsuutaani aningaasartuutit inissinneqartarput. Sanaartornermut aningaasaateqarfiup pilersinneqarnerata kingornatigut sanaartornermi iluarsagassanilu suliassanut aningaasat inatsisaanni ukiumi tassanerpiaq aningaasaliissutit inissinneqartalerput, sanaartugaq kingusinnerusukkulluunniit sananeqaralarpat.

Tabel 2.2.1 Nunatta Karsiata 1997-2002-mi angusai mio. kruuningorlugit.

	Naatsorsuutit 1997	Naatsorsuutit 1998	Naatsorsuutit 1999	Naatsorsuutit 2000	Naatsorsuutaagalartut 2001 ¹⁾	Naatsorsuutaagalartut 2002
Iseritat	4.178	4.304	4.511	4.720	5.077	4.865
Ingerlatsinermit aningaasartuutit	-3.492	-3.698	-3.923	-3.948	-4.171	-4.287
Sanaartornermit aningaasartuutit	-637	-707	-592	-735	-755	-650
Taarsigassarsiaritit	40	39	145	44	146	106
Immikkut ittumik inissit	0	0	-23	-17	0	0
IST-p inertera	89	-62	118	64	5	34
IST BNP-mit Procentinngorlugu ^{*)}	1,3	-0,8	1,4	0,7	0,1	0,4

Oqaaseqaat: * BNP 1999, 2000, 2001 aamma 2002 missingiineruvoq.

1) 2001-imut missingersuutit pillugit paasissutissiineq.

Paasissutissarsivik: Namminersornerullutik Oqartussat 2000. Nunatta Karsiata 1999-imut naatsorsuutai qupp. 4; Namminersornerullutik Oqartussat 2001. 2002-mut aningaasanut inatsit. Naatsorsueqqissaartarfik Ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2000, qupp. 189. Naatsorsueqqissaartarfik 2000, Aningaasatigut takussutissat pingaarnert arlallit allanngoriartorsimanagerat. Kisitsisit akit nikikkiartornerat malippaat.

Oqaatigineqassaaq 2001-imut kisitsisinut ilaammata KNI Pisiffik A/S-ip tunineqarneranut atattillugu isertitat 240 mio. kr.-it. Peqatigitillugu aningaasat taakku amerlaqataat Royal Greenland A/S-imut Nuka A/S-imullu piginneqataassutit aningaasaliissutigineqarput, tamannalu nassuiaatissaavoq 2001-imi isertitat 2002-mi isertitassanit amerlanerunerannut, tamattullu aamma taarsigassarsiaritit 2001-imi amerlanerullutik.

2.2.2 2002-mut aningaasanut inatsit

Ingerlatsinermit, sanaartornermut taarsigassarsisitinernullu 2002-mut angusassatut missingersuutit ukiunullu missingersusiorfiusunut 2003-2005-imut missingersuutit tabel 2.2.2-mi naatsorsorneqarnerata takutippaa, ukiuni missingersusiorfiusuni isertitassattut missingersuutit 2002-mi angusanit appasinnerulaartut. Iseritassat appasinnerusussatut missingersuutigineqarput ilaatigut patsisigalugu TELE Greenland A/S-ip 2003-mi Nunatta Karsianut akiitsuuni tamaasa akilereersimassammagit. Ingerlatsinermit aningaasartuutit 2002-miit 2005-imut aamma appallassangatinneqarput, tamatumunngalu patsisaavoq inuussutissarsiornermut

aningaasartuutit ikilinissaannik naatsorsuuteqarneq. Sanaartornermut aningaasartuutit sanaartornermut iluarsaassinernullu aningaasartuutit ilaqartut 2003-mi 2004-milu qaffassaput tamatumalu kingorna 2005-imi appaqjissallutik. Aningaasartuutit qaffakkallarnernannut patsisaaneruvoq kultureqarnermut ilinniartitaanermullu tunngasunik sanaartornermut aningaasartuutit pingaartumik patsisaallutik Ilimmarfik (Ilimmarfik) kiisalu illu-liortiterneq. 2005-imi sanaartornermut missingersuutit aningaasakinnerunerannut patsisaavoq iluarsaassinermut aningaasartuutit ikinnerussammata tassa naalagaaffimmut isumaqatigiissut isumaqatigiinniutigineqaqqittussaammat. Ataatsimut isigalugu ukiuni pine-qartuni IST-mi ukiumut sinneqartoortarnissaq naatsorsuutigineqarpoq.

Tabel 2.2.2 2002-2005-imi isertitassat aningaasartuutissallu mio. kr.-inngorlugit.

	Aningaasanut inatsit 2002	Missingersuutit 2003	Missingersuutit 2004	Missingersuutit 2005
Isertitat	4.865	4.833	4.766	4.759
Ingerlatsinerneq Aningaasartuutit	-4.287	-4.214	-4.225	-4.239
Sanaartornerneq Aningaasartuutit	-650	-692	-669	-593
Taarsigassarsiaritit at	106	113	168	113
IST	34	40	40	40

Paasissutissarsivik: Namminersornerullutik Oqartussat 2001-imi, 2002-mut Aningaasanut inatsit. Kisitsisit akinut malinnaasuupput.

Tabel 2.2.3-mi takutinneqarpoq 1997-imiit 2002-mut isertitat aningaasartuutillu procentinngorlugit amerliartornissaat, 2001-imut kisitsisit naatsorsuutinit kisitsisaagallarlutik 2002-mullu kisitsisit missingersuutinit kisitsisaallutik. Taamaallaat ukiumi ataatsimi isertitat procentinngorlugit aningaasartuutit qaffannerannit qaffasinnerupput, tassalu ukiumi aningaasanut inatsiseqarfiusumi 2000-imi. Taamatut ineriartorneq eqqarsarnartoqarpoq ungasinnerusorlu isigalugu atasinnaanani, pingaartumik patsisigalugu isertitat ukiuni kingullerni aningaasarsaariartornerup kinguneranik annertuumik qaffassimmata.

Tabel 2.2.3 Ingerlatsinerup isertitallu allangoriartornerat procentingorlugu.

	Naatsor-suutit 1997	Naatsor-suutit 1998	Naatsor-suutit 1999	Naatsor-suutit 2000	Naatsor-suutaa-gallartut 2001 ¹⁾	Aningaasanut inatsit 2002	Qaffariaat katillugu
Ingerlatsinerup aningaasartuutit qaffariaataat	3,3	5,9	6,1	0,6	5,6	2,8	26,7
Isertitat qaffariaataat	2,8	3,0	4,8	4,6	2,5	0,6	19,7

Oqaasertaliussaq: Isertitat qaffaffiartornissaat Aningaasaqarnermut Pisortaqaqriup naatsorsugarai.

1) 2001-imut naatsorsuutitut kisitsisaagallartut. KNI Pisiffik A/S-ip tunineqarneranit isertitat naatsorsuutit ilaangillat.

Paasissutissarsivik: Namminersornerullutik Oqartussat, 1999-imut 2000-imullu naatsorsuutit kiisalu 2002-mut aningaasanut inatsit.

2002-mut aningaasanut inatsisammi sinneqartoorutissatut siunniunneqarput 34 mio. kr.-it aam-malu ukiuni missingersuusiorfiusuni tulliuttuni tamani ukiumut 40 mio. kr.-it. Sinneqartoorutissatut siunniussat taakkua piviusunnigortinneqassappata aningaasatigut aqutsineq sukangasooq akissajaatissanillu noqisimaarinnittoq pisariaqassaaq. Ukiup aningaasanut inatsiseqarfiusup ingerlanerani aningaasartuutit aningaasanut inatsisip akuersissutigineqarnerani naatsorsuutigineqarsinnaasimanngitsut saqqummissappata taakkua tullerriaarinerup allangortiterneratigut aningaasalersorneqartariaqarput. Aningaasatigut sukangasuumik aqutsinissap pisariaqassusia tabel 2.2.4-mi ersarissumik takuneqarsinnaavoq, tassanimi takutinneqarmata 1996-imiit 2000-imut aningaasanut inatsisitigut aningaasaliissutaasarsimasut naatsorsuutitigullu angusat assigiinngissutaat. 2000 eqqaassanngikkaanni ukiuni pineqartuni tamani ingerlatsinerup aningaasartuutit aningaasanut inatsisini ukiuni pineqartuni missingersuutaasimasunit qaffasinnerujuarsimapput.

Tabel 2.2.4 Ingerlatsinerup aningaasartuutit - aningaasanut inatsisini naatsorsuutit ilu assigiinngissutaat

	1996	1997	1998	1999	2000	2001 ¹⁾
Qaffariaat, mio. kr.	75	83	31	70	-59	144
Qaffariaat, procent	2,2	2,4	0,8	1,8	-1,5	3,6

Paasissutissarsivik: Namminersornerullutik Oqartussat, Nunatta Karsiata 1999-imut 2000-imullu naatsorsuutit.

1) 2001-imut naatsorsuutitut kisitsisit kisitsisaagallartut, soorlu aamma teknikikut iluarsisoqarsimasooq. Qaffaatissat akit allangoriartornerannut malinnaapput.

Aningaasatigut sukangasuumik aqutsinissap pisariaqarnera ersarissarneqarpoq 2002-mut aningaasanut inatsimmi aningaasartuutit naatsorsuutigineqariinngitsunut aningaasaliinissamat aningaasat ikittuinnaat immikkoortinneqarmata.

2.2.3 Namminersornerullutik Oqartussat aningaasatigut inissisimanerat

1980-ikkut naalerneranni Namminersornerullutik Oqartussat annertuumik akiitsoqarsimapput, taamaattumillu Namminersornerullutik Oqartussat akiitsutigut pisussaaffeqarnerat 1900-ikkut ingerlaneranni aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi sammineqarsimaqaaq.

Tabel 2.2.5-imi takuneqarsinnaasutut Namminersornerullutik Oqartussat taarsigassarsiat sivisuumik akilersugassat annertuumik ikilismapput. Taarsigassarsiat sivisuumik akilersugassat 1997-imi 881 mio. kr.-isimapput 1997-imiillu 2000-imut taarsigassarsiat ikiliartortikkiartorneqarsimapput. 2001-imi akiitsut suli ikileriarsimapput 22 mio. kr.-inik 2001-ip naanerani 153 mio. kr.-inngorlutik. Akiitsut ikilinerat aningaasalersugaanerusimavoq Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaataasa tigorianaanaat aningaasaateqarfinnilu uninngatitaasa ikilinerarneratigut, taakkualu 472 mio. kr.-inik ikilismapput 1997-imi 1.372 mio. kruuniniit 2001-imi ilimagineqarluni amerlassuseqassasut 900 mio. kr.-inik.

Ilimagineqarpoq Sanaartornermut iluarsagassanullu aningaasaateqarfik 2001-ip naanerani 460 mio. kr.-it missinginik pilersaarutitut aningaasaliffiqarsimajumaartoq taamalu aningaasanik tigorianaannarnik aningaasaateqarfiillu uninngatitaannik annertuumik tiguisisimassaluni.

Tabel 2.2.5 Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaataat tigorianaanaat aningaasalersuinikkullu pisussaaffii ataatsimut isigalugit, ukiut naanerini, mio. kruuninngorlugit

	Naatsor-suutit 1997	Naatsor-suutit 1998	Naatsor-suutit 1999	Naatsor-Suutit 2000	Naatsorsuu-Taagallartut 2001 ¹⁾
Aningaaserivinni uninngasuunit tigorianaanaatillu	1.372	605	483	826	900
Akiitsut piffissami sivisuumi akilersugassat	881	461	175	175	153
Pissarsiasat, netto*	267	144	308	651	747

Oqaasertalissat: * 1995-imiit 1997-imut sioqutsilluni akiliutit tiguneqartut iluarsiiisutigineqarput. Paasisaqarfik: Namminersornerullutik Oqartussat, Nunatta Karsiata 1999 aamma 2000-imi naatsorsuutai.

1) 2001-imut missingersuutit pillugit paasissutissiineq.

Oqaatigineqassaaq 2001-imut kisitsisini KNI Pisiffik A/S-ip tunineranut atatillugu akiliutit ilaangimata, akiliuteqarneq aatsaat 2002-p aallartinnerani pimmat. Akiliutit kingunerissavaat ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit pissarsiasat 240 mio. kr.-it missaannik amerlinerinik.

2.2.4 Ingerlatseqatigiiffiit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut aningaasaqarnerat

Namminersornerullutik Oqartussat akiitsuminnik akilersuinerminnut ingerlatsinerata 1990-ikkunni kingunerisimavaa Nunatta Karsiata akiitsuisa annertuumik appariarnerat. 1993-imiit 1996-imut Namminersornerullutik Oqartussat ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit akiitsui 1

mia. kr.-it sinnerlugit ikileriarsimapput - 1993-imi 769 mio. kr.-inik akiitsoqariarlutik 1996-imi 311 mio. kr.-inik akiitsoqalersimapput. 2000-ip naanerani Nunatta Karsia akiitsunut sanilliul-lugu 651 mio. kr.-inik amerlanerusunik tigorianaannarnik sillimmateqalersimavoq.

Tabel 2.2.6 Nunatta Karsiata ingerlatseqatigiiffiillu anginerpaat arfinillit akiitsui mio. kr.-inngorlugit

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Royal Greenland ¹⁾	982	1.012	1.546	1.883	2.069	2.190	2.177	2.302
KNI Pilersuisoq	- 54	34	4	147	57	66	65	86
KNI Pisiffik	21	40	45	135	142	129	103	75
Arctic Umiaq Line	-	-	-	-	-33	-62	-47	10
Royal Arctic Line	96	437	531	473	469	406	364	318
Tele Greenland	-	- 76	- 112	56	27	11	53	-10
Ingerlatseqatigiit katillugit	1.045	1.447	2.014	2.694	2.731	2.740	2.715	2.781
Nunatta Karsia	769	630	279	- 311	- 267	-144	-308	-651²⁾
Ingerlatseqati-giiffiit Nunattalu Karsia	1.814	2.077	2.293	2.383	2.464	2.596	2.407	2.497

Paasissutissarsivik: Suliffeqarfiit naatsorsuutaat aamma Namminersornerullutik Oqartussat.

1) Royal Greenland A/S-ip 2000-ip naanerani oqaatigisai

2) Taakkunanga 366,6 mio. kr. sanaartornermut iluarsagassanullu aningaasaa-teqarfimmi pilersaarutitut immikkoortinneqarsimapput
Kisitsisit akit nikikkiartornerat malippaat.

Kisiannili ingerlatseqatigiiffiit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut annerpaat arfi-nillit 1993-imiit ataatsimut isigalugu ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit akiitsutik 1,0 mia. kr.-inik amerlisissimavaat 2000-imi 2,8 mia. kr.-inngorlugit. Kisitsisit taakkua ilanngunneqarpata Namminersornerullutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiillu Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut annerpaat arfinillit akiitsui 2000-imi 2,5 mia. kr.-it sinneqarput 1993-imi 1,8 mia kr.-iusimallutik. Nunatta Karsiata akiitsuisa apparartornerat taamaalilluni ingerlatseqatigiiffiit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut akiitsuinit appariaatit sinnerlugit illuatungil-erneqarsimavoq.

Royal Greenland A/S

Tabelimi matuma kinguliiniittumi Royal Greenland A/S-ip naatsorsuutaasa kisitsisitali takune-qarsinnaapput.

Tabel 2.2.7 Royal Greenland A/S-ip ukiumoortumik naatsorsuutaasa kisitsisitali mio. kr.-inngorlugit.

	1997/1998	1998/1999	1999/2000	2000/2001
Ingerlatsinermi pingaarnermi ukiumut angusat	109	149	132	- 110
Ukiumut angusat	1	10	11	- 286
Pigisat katillugit	3.133	3.353	3.570	2.893
Namineq aningaasaatit	531	544	561	270

Paasissutissarsivik: Royal Greenland A/S-ip ukiumoortumik naatsorsuutai.

Ukiunut kingullerpaanut sanilliullugu ukiumut angusat annertuumik ajorseriarput tamatumalu kinguneranik aningaasatigut sillimmatit ikileriarput maannamut pigisat affai inulerlugit. Tamatumunnga patsisaavoq nalikillisoqarsimammat nunami suliffissuarni arlalinni aamma qarsaat atorlugit paasissutissiisarnermut periaatsimi SAP-mi katillugit 196 mio. kr.-inik ikilissisoqarsimammat, tamannalu tunngavigalugu Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerminni aalajangerput ingerlatseqatigiiffiup aktiatigut pigisaanut 200 mio. kr.-inik aningaasaliiniarlutik. Tamatuma saniatigut angusanut inissiinerit immikkut ittut arlallit sunniuteqarput. Tamatumunnga ilaatigut ilaapput aqqissuussinermut aningaasartuutit, tassa aningaasartuutit suliffeqarfiup nutaamik aqqissugaalluni katitigaallunilu naleqqussagaaneranut tunngasut.

Ingerlatseqatigiiffissuarmi aqutsisut ukiup naatsorsuusiorfiusup affaani kingullermi suliffeqarfiup naammassisaqarsinnaassusia aningaasatigullu sillimmatai annertuumik naleqqussarsimavaat maannakkornit pisariaqartitsinermut naleqqunnerusunngortinniarlugit.

Naalakkersuisut isumaqarput Royal Greenland A/S-ip naleqqussaareersimaneri ukioq manna ukiumut naatsorsuusiorfiusumut ajunngitsumik sunniuteqassasut.

Naalakkersuisut isumaqarputtaaq ingerlatsineq nioqqutissiornerlu aqqissuunneqartariaqartut naatsorsuutigalugu raajat nunani tamani akikitsuunerat ukiuni qaninnerni malunnaatilimik pitsanngorunnangitsaq. Soorunami tamatumuuna pisariaqalerpoq suliffeqarfik naleqqussarsinnaassasaq ingerlatsineq pingaarnerusoq pitsanngussappat.

Nunarsuaq tamakkerlugu erniat ingerlanerata aalajaatsuunera suliffeqarfimmut iluaqutaavoq, kisiannili annertuumik akiitsoqarnerup kinguneraa suliffeqarfissuaq ernianit sunnertiasuummat. Taamaattumik annertuumik sulissutigineqartariaqarpoq akiitsut ikilisarnissaat ernianillu sunnertianerup annikillissarnissaa.

2.3 Kommunit aningaasaqarnerat

Kommunit naatsorsuutai aallaavigalugit kommunit isertitaat, aningaasartuutaat akiitsuilu aammalu kommunit akornanni nalimmassaasarneq allaaserineqarput.

2.3.1 Kommunit naatsorsuutaat

Kommunit ataatsimut isigalugit 2000-imissaaq naatsorsuutiminni sinneqartooruteqarput. Taamaattorli ataatsimut isigalugu sinneqartoorutip tamatuma takutinngilaa kommunit assi-giinngitsut assigiinngitsorujussuummata. Naatsorsuutitigut angusat assigiinngisitaarnerannut ilaatigut patsisaapput kommunit sanaartornermut aningaasaliissutaasa assigiinngisitaarnerat, aammalu kommunimiit kommunimut suliffissaqanngitsut amerlassusiisa assigiinnginerata kinguneranik suliffissaqanngitsunut aningaasartuutit assigiinnginnerat. Matuma kinguliini kommunit ataatsimut katillugu angusaat aallaavigineqassapput.

1996-imiit 2000-imut kommunit isertitaat 22,9 procentimik qaffassimapput, ingerlatsinermut aningaasartuutit 19,6 procentimik qaffassimallutik sanaartornermullu aningaasartuutit 29,4 procentimik qaffassimallutik.

Tabel 2.3.1-imi takuneqarsinnaavoq ukiuni tamani kommunit naatsorsuutiminni sinneqartoo-ruteqartarsimasut. 1998-imi 1999-imilu sinneqartoorutit annikilliertorsimapput, tamatumun-galu patsisaavoq kommunit sanaartornermut aningaasartuutai qaffakkieriorsimammata. 1999-imut sanilliullugu 2000-imi sanaartornermut aningaasartuutit allanngorsimangillat, akertianilli kommunit isertitaat amerliertorsimallutik.

Tabel 2.3.1 Kommunit aningaasartuutaat, isertitaat aamma 1996-2000-imut angusat mio. kruuninngorlugit.

	1996	1997	1998	1999	2000
Isertitat	1.758	1.941	1.950	2.055	2.160
Ingerlatsinermut aningaasartuutit	-1.572	-1.662	-1.715	-1.789	-1.880
Sanaartornermut aningaasartuutit	-163	-140	-151	-211	-211
Angusaq	23	140	84	55	69

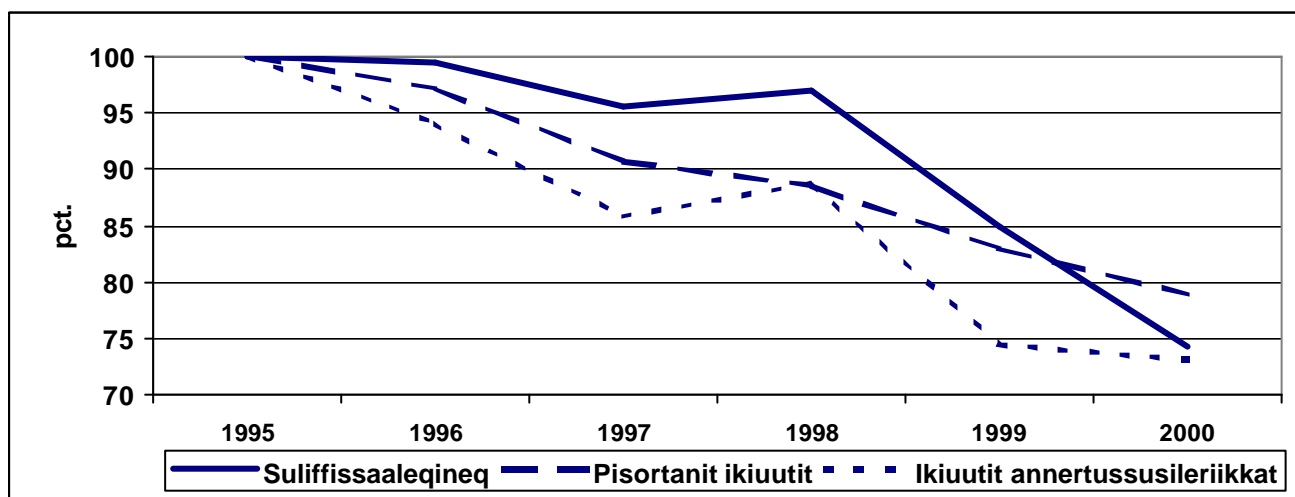
Paasissutisarsivik: KANUKOKA, kommunit naatsorsuutaanni ukiuni assigiinngitsuni kisitsisit pingaarnerit. Kisitsisit akit allanngoriartornerat malippaat.

Agguaqatigiissillugu kommunit akileraarusiisarnerat ukiuni pineqartuni allanngungaarsiman-gillat. Taamaalluni kommunit akileraarutitigut isertitaannut patsisaaneruvoq suliniutit allan-gorarnerat akileraarutilli allanngorarnerat patsisaanani.

Takuneqarsinnaasutut kommunit isertitaat ingerlatsinermut aningaasartuutinit qaffakkiartorerusimapput. Komuunit isertitaat ukiuni pineqartuni aningaasaqarnerup pitsanngoriartoreranit sunnigaapput, aammalu ukiuni kingullerni marlussunni suliffissaaleqisut ikiliartorerat kommunit assersuutigalugu pisortanit ikiorsiissutaannut ikilisaataasimallutik.

Titartagaq 2.3.1-imi takuneqarsinnaasutut suliffissaaleqineq aammalu pisortanit ikiorsiissutit annertussusileriikkamillu ikiorsiissutit tunniunneqartarnerat imminnut ataqatigiilluinnarput. Suliffissaaleqineq 1995-imiit 2000-imut 25 procentip missaanik annikillivoq, pisortanit ikiorsiissutit 20 procenti sinnerlugu annikillipput, ammalu annertussusileriikkanik ikiorsiissutit 25 procenti sinnerlugu annikillillutik.

Titartagaq 2.3.1 Suliffeqanngitsut aamma annertussusileriikkatut pisortanillu ikiuutitut tunniuttakkat pillugit takussutissaq



Tamatuma paarlattuanik aningaasaqarnerup mumippat suliffissaaleqinerlu annertuseqqippat kommunit annertussusileriikkanut - aamma pisortat ikiorsiissutaannut aningaasartuutaat taamaaqatipajaavanik qaffassapput. Annertussusileriikkanik ikiorsiissutinut - aamma pisortat ikiorsiissutaannut kommunit isumagininnermut aningaasartuutaasa 20 aamma 25 procentiisa akornannik annertussuseqarput.

Suliffissaaleqineq annertusissappat naatsorsuutigineqarpoq kommunit pisortanit ikiorsiissutaat aamma qaffassasut. Tassalu suliffissaaleqinerup annertusinera kommunit ataatsimut aningaasaqarnerannut annertuumik sunniuteqartussaavoq, tamatumalu kingunerisinnaavaa kommunip karsiani tigorianaannarnik aningaasassaaleqineq naatsorsuutigullu amigartooruteqarneq.

Siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut suliffissaaleqineq sumiiffimmiit sumiiffimmut allanngorartorujussuavoq, taamaattumillu kommunit ilai sakkortunerujussuarmik eqqorneqassapput suliffissaaleqineq annertusissagaluarpat.

2.3.2 Kommunit qanoq akiitsoqarnerat

1996-imiit 2000-imut kommunit akiitsui sivisuumik akilersugassat appariartulaarsimapput. Tamatuma peqatigisaanik tigorianaannarnik sillimmatai ukiuni pineqartuni qaffariarsimapput 1996-imi 285 mio. kr.-iniit 2000-imi 485 mio. kr.-inut. Tassalu kommunit pisassarisaat piffissami pineqartumi 200 mio. kr.-inik qaffariarsimapput. Taamatut kommunini pitsaasumik ineriartornerup uppersivavaa Naalakkersuisut naliliinerat, tassalu kommunit aningaasaqarnikkut inissisimanerat piffissami pineqartumi patajaallisimasoq.

Pingaartumik Nuup kommunia tamatumani ersarinneraavoq. Tassami Nuup kommunia 2000-imi 228 mio. kr.-it missaannik tigorianaannarnik isumalluuteqarpoq, kommunilli akiitsui sivisuumik akilersugassat 70 mio. kr.-it missaaniillutik.

**Tabel 2.3.2 Kommunit 1996-2000-imut aningaasatigut inissisimanerat mio. kruun-
ginngorlugu.**

	1996	1997	1998	1999	2000
Pigisat tigorianaanaat	285	386	467	500	485
Piffissamut sivisuumut akiitsut	169	162	160	153	133
Pisassarisat, netto*	116	224	307	347	352

Oqaasertaliussaq: *pisassarisat tigorianaannartut natsorsugaapput sivisuumik akilersugassat ilanngunnagit.

Paasissutissarsivik: KANUKOKA, 1996-2000-imut natsorsuutini kisitsisit pingaarnerit. Kisitsisit akit allanngoriartornerat malippaat.

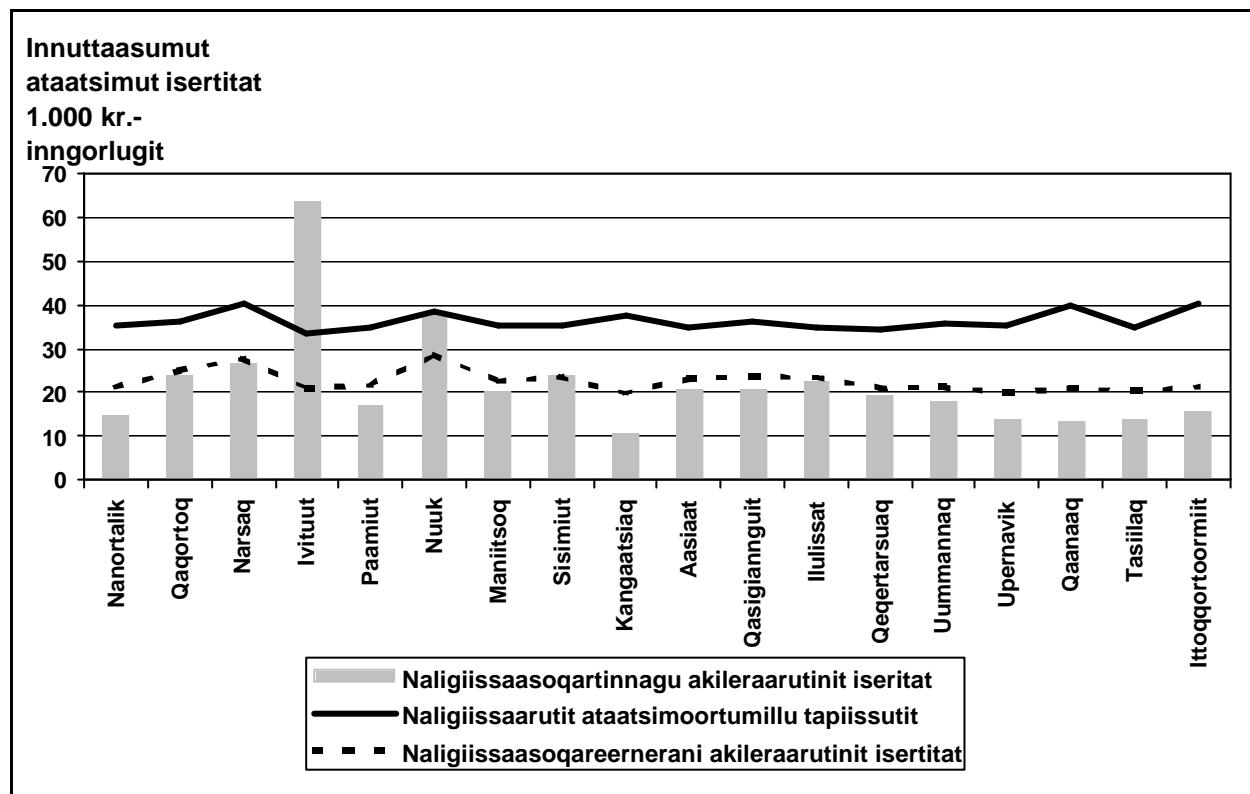
Ataatsimut isigalugu kommunit aningaasaqarnerat 1996-imiit 2000-imut pitsanngoriarsimavoq. Kisiannili ineriartornerup mumissimaneranut annikkikaluanik takussutissaqalersimavoq. Uummannap, Narsap Qasigiannguillu kommunii Naalakkersusiunut qinnuteqartariaqarsimapput taarsigassarsiumallutik aningaasartuutiminnut matussutissaqarumallutik kommunip karsiani naammattunik tigorianaannarnik peqarumallutik.

2.3.3 Kommunit akornanni naligiissarineq

Kommunit assigiinngitsut kissaateqaqqajaasarput immikkut taarsiivigineqarumaneq imaluunniit immikkut tapiiffigineqarumaneq pingaartumik inunnik isumaginninnermi aningaasartuutinnut tunngatillugu. Naapertuutinngilaq kommunit immikkut toqqakkat suliassanut aalajangersimasunut immikkut tapiissuteqarfigissallugit. Siullertut nammagassat suliassallu pillugit kommuninut isumaqatigiissut equtinneqassaaq. Aappaatut ataatsimoortumik tapiissuteqariaaseq arlalitsigut ilaartorneqalersinnaavoq taamalu ungasinnerusoq isigalugu periaaseq aqukkuminaannerulissaaq takulertoruminaannerulerlunilu. Tassami periaasiusimasumi takulertoruminaassuseq tunngavimusimavoq ataatsimoortumik tapiissuteqariaatsimut nutaamut 2001-imiit atortuulersumut.

Ullumikkut kommunit akileraarutitigut isertitaqarluartartut kommuninut akileraarutitigut iserti-takitsunut annertuumik naligiissaarinnermut akileraarutitigut akileeqaataasarput. Tamanna suli sakkortusarneqarsimavoq ataatsimoortumik tapiissutit nalerisarlugit agguanneqarneratigut.

Titartagaq 2.3.2 Kommunit akornanni naligiissaarineq akileraarutit ataasimoortumil-lu tapiissutit naligiissaarneqarneratigut.



Titartagaq 2.3.2-mi titartakkatigut takutinneqarpoq kommunini ataasiakkaani naligiissaarin-ginnermi kommunit ataasiakkaat akileraarutitigut isertitaat, tassalu kommunit ataasiakkaat innuttaasumut ataatsimut qanoq isertitaqassagaluarnerisut akileraarutitigut naligiissaasoqan-gitsuupat Namminersornerullutillu Oqartussaniit ataatsimoortumik tapiissuteqartoqanngit-suuppat. Takuneqarsinnaasutut innuttaasunut ataatsimut akileraarutitigut isertitat Ivittuuni qaffasinnerpaapput Kangaatsiamilu appasinnerpaallutik.

Titakkami kittorartaartumi takutinneqarpoq akileraarutitigut isertitat naligiissaarereernikkut, tassalu kommuni innuttaminut ataatsimut qanorpiaq akileraarutitigut isertitaqartarnerisooq.

Titarnermi qernertumi atasuinnarmi takutinneqarpoq akileraarutitigut iluanaarutiviit Nammi-nersornerullutik Oqartussat ataatsimoortumik tapiissutaat ilanngullugit innuttaasumut ataatsimut tutsillugit. Tassalu titarnerup qernertup takutippaa innuttaasumut ataatsimut naatsor-sorlugu kommunip katillugu isertitaqartarnera. Akileraarutitigut aallaqqaammut isertitanut sa-nilliullugu kommunit akornanni assigiinngissut qumartinneqangaatsiaqaaq. Kommunit ta-marmik 33.000 aamma 40.000 kr.-inik innuttaasumut ataatsimut isertitaqartarput, Ivittuut pis-sarsiakinnerpaallutik taavalu Narsaq, Qaanaaq Ittoqqortoormiullu pissarsinerpaasarlutik.

Agguaassinerunissaq naalackersuinikkut kissaatigineqarpat arlalinnik periarfissaqarpoq. Matuma kinguliini siunnersuutit tassaapput kommunit akunnerminni agguaassineri, tassalu Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu katillutik tapiissutaat allanngussanngitsut.

Akileraarutininik naligiissaariaatsimi nutaami agguaassinerunissaq ilanngunneqarsinnaavoq. Tamatuma kingunerissavaa kommunit pisuut kommuninut pissakitsunut ullumikkornit akiliinerusalernerat. Kommunit pisuut pissakitsullu akornanni naligiissaarinermit atugassat kommuninut namminernit pisussaavoq.

Ataatsimoortumik tapiissutinik aaqqissuussinermit nutaami aaqqissugaanermut tapiissueqarpoq kommuninut aaqqissugaanikkut immikkut ajornartorsiuteqartunut tunniunneqartartussanik isumaginninnikkut nammagassat agguaqatigiissitsinermit qaffasinneruppata. Isumaginninnikkut nammagassanik oqarnermi pineqarpoq kommunimi ataatsimi qassit pilersuisussanersut meeqqanut, ilinniagaqartunut, utoqqalinersialinnut suliffissaaleqisunullu. Isumaginninnikkut nammagassat suliffissaaleqinerlu kommunimi ataatsimi nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermit qaffasinneruppat kommuni aaqqissugaanermut tapiissutinik tunineqassaaq.

Kiisalu meeqqanik inuusuttunillu sullissivinnut akiliisarnerup allatut agguanneqartarnissaa isumaqatigiissutigineqarsinnaavoq. Ullumikkut meeqqanik inuusuttunillu sullissivinnut aningaasartuutit affai kommuninut ataatsimut tapiissutinik akilerneqartarput, affai kommuninut meeqqanik inuusuttunillu inissiisunit ulloq unnuarlu akiliutissat akilerneqartarput akilersugaallutik. Allatut oqaatigalugu aningaasartuutit 50 procentii kommunit peqatigiillutik nammataarat 50 procentiili atuisunit akilerneqartarput. Taamatut qeqqatigut aveqqissaarlugit akiliisarneq annertusineqarsinnaavoq assersuutigalugu kommunit ataatsimoorlutik 70 procentimik akiliisalersillugit atuisullu 30 procentimik, tamatumalu kingunerissavaa kommunit meeqqanik inuusuttunillu ulloq unnuarlu najortakkanut inissiisarut ulloq/unnuamut akiliut annikillissaaq.

Naalackersuisulli isumaqarput aaqqiineq sorlerluunniit toqqarneqaraluarpat kommunit ilaqartuassasut mikivallaarnertik patsisigalugu naammaginartumik nammagassatik nammassinnaanngitsunik. Taamaattumik Naalackersuisut isumaqarput aaqqiineq atasinnaasoq tassaassasoq kommunit arlalikkaarlutik nunap immikkoortuani suleqatigiinnermikkut kommuninut suliasat arlallit suliarisalerpatigit.

2.4 Namminersornerullutik Oqartussat inuussutissarsiutinut tapiissutaat pi-sortanillu kiffartuussinerit pillugit isumaqatigiissutaat

Namminersornerullutik Oqartussat inuussutissarsiutinut tapiissutigisarpaat inuussutissarsiutinut tapiissutit (ESU), suliffeqarfinnut pisortanit aqunneqartunut tapiissutit kiisalu sullissinermit isumaqatigiissutit. Tapiissutit kiffartuunneqarnissamillu isumaqatigiissutit siunertarpiaraat sumiiffimmi/nunap immikkoortuani attaveqarnerup pilersuinerullu attatiinnarnissaa tamannalu

immikkoortoq 2.4.2-mi sammineqarpoq. Taakkua katillutik Namminersornerullutik Oqartussat 2002-mi ingerlatsinerlut aningaasartuutai 580 mio. kr.-it missaannik amerlassuseqarput imaluunniit Namminersornerullutik Oqartussat ingerlatsinerlut aningaasartuutaasaa tamar-miusut 13,5 procentii missiliorlugit amerlassuseqarput.

2.4.1 Inuussutissarsiutinut tapiissutit

Namminersornerullutik Oqartussat inuussutissarsiutinut ikiorsiissutaat tassaasarpuit tapiissu-tit, taarsigassarsisitsineq, qularnaveeqqusiineq, akeqanngitsunik siunnersuinikkut piseqqu-saarinnikkullu il.il. sullissineq kiisalu tunitsivissaqarsinnaanerup attatiinnarnera.

Tapiissutit katillutik 1999-imi 330 mio. kr.-it missaanniissimasut 2000-imiit 2002-mut 250 - 265 mio. kr.-inut apparsimapput. 1999-imulli tapiissutit sunnerneqarsimapput M/S Diskop atorunnaarneranut immikkut tapiissutinit kiisalu Puisi A/S-imut qularnaveeqqusiinermut. Taak-kua peeraanni 1999-imi inuussutissarsiutinut tapiissutit 288 mio. kr.-it missaanniissimapput. Taamaallilluni inuussutissarsiutinut tapiissutit Namminersornerullutik Oqartussat katillugu in-gerlatsinerlut akissaajataasa 6-6,5 procentiinik annertussuseqarput.

Immikkoortunut assigiinngitsunut agguarsimanerat:

Inuussutissarsiutinut pingaarnert, aalisarneq, piniarneq nunalerinerlu (nioqqutissiorfiit ilanngul-lugit) aningaasanut inatsimmi inuussutissarsiutinut tapiissutit katikkaanni ilai amerlasuut pi-sarpaat. Aalisarnerup piniarnerullu iluini aningaasartuutaanerupput Royal Greenland A/S-imi nunami suliffissuarni sulisoqarnerup attatiinnarneqarnera (naammassisaqarsinnaassutsip na-leqqussarnera), nioqqutissiorfiit ingerlannerat (NUKA A/S) kiisalu puisit amiisa tunineqarner-minni akiinut tapiissutit.

Tabel 2.4.1 Inuussutissarsiutinut tapiissutit immikkoortunut agguarlugit 1999 - 2002 mio. kruuninngorlugit.

	Naatsorsuutit 1999	Naatsorsuutit 2000	Aningaasanut inatsit 2001	Aningaasanut inatsit 2002
Piniarneq, aalisarneq nunale-rinerlu	235,8 ¹⁾	200,3	204,9	239,3 ³⁾
Nunami inuussutissarsiutinut allat	27,2	23,2	17,5	21,1
Takornariaqarnerq	60,0 ²⁾	25,9	23,6	22,6
Aatsitassanut tunngasut	6,0	6,0	6,0	5,0
Inuussutissarsiutinut ta-piissutit katillugit	329,0	255,5	252,1	288,0

Paasissutissarsiviit: Aningaasanut inatsit, Landskassip naatsorsuutai.

1) Puisi A/S-mut qularnaveeqqusiissutit 11,8 mio. kr.-it akilerneqarnerat ilanngul-lugu.

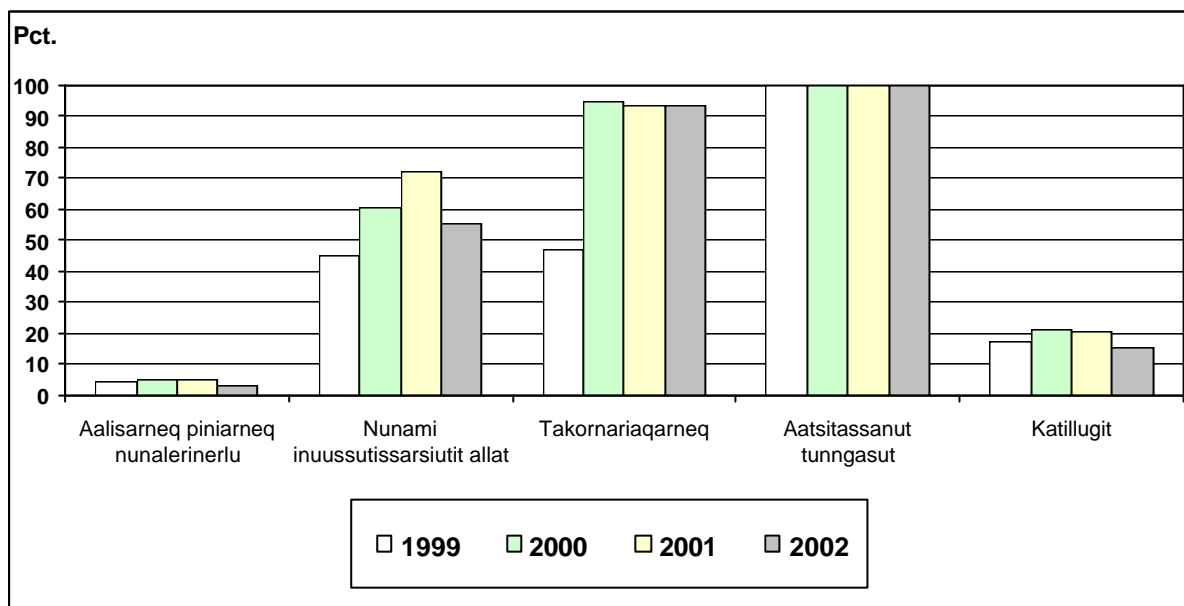
2) M/S Diskop atorunnaarnera 29,0 mio. kr.-it ilanngullugit.

3) Raajat minnerpaamik akeqalernissaannut tapiissutit 22,3 mio. kr. ilanngullugit.

Inuussutissarsiutinik ingerlatsivinni sisamaasuni tapiissutit atugaanerat assigiinngisitaartoru-jussuuvoq. Assersuutigalugu aningaasat amerlasuut piniarnermik inuussutissarsiummut

niuernikkut akilersinnaangitsumut napatitsiniutitut ikiorsiissutaapput, kisiannili takornariartit-sinermut aatsitassarsiornermullu inuussutissarsiutit ineriartornerata sukkatsisarneranut ator-neqartarlutik. 5 mio. kr.-it aatsitassarsiornermut inuussutissarsiummut tapiissutaasartut sa-niatigut 16 mio. kr.-it sinnerlugit ukiumut atorneqartarput aatsitassarsiornikkut nalinginnaa-sumik ineriartortitsinermi suliniutinut.

Titartagaq 2.4.1 Immikkoortuni ataasiakkaani 1999 - 2002-mut inuussutissarsiutinut tapiissutit procentii ineriartortitsinermi suliniutinut atorneqartut.



Paasissutissarsivik: Aningaasanut inatsit, Nunatta Karsiata naatsorsuutai.

Piniarnermut, aalisarnermut nunalerinermullu aningaasat 3 procentii missiliorlugit inuussutis-sarsiutit ineriartortinnerannut atorneqartarput, kisiannili aatsitassarsiornikkut inuussutissar-siornermut tapiissutit tamarmik ineriartortitsinermut sammititaallutik. 2002-mut aningaasat inatsisaanni aalisarnerup aaqqissugaanerata naleqqusarnissaanut 20 mio. kr.-it immikkoor-tinneqarsimapput, kisiannili sulii pilersaarutitut timalinnut tutsinneqarsimangimmata titarta-gaq 2.4.1-imi nalunaarsuinerlutik ilanngunneqanngillat. Akerlianilli sinerissap qanittuani aali-sarnermi akit minnerpaaffigallagassaat ingerlatsinermut tapiissutitut naatsorsuutigineqar-put.

Takornariartitsinermut tunngatillugu 93-95 % ineriartortitsinermut atorneqartarpoq, inuussu-tissaarsiutinilu nunamiittuni allani 55-70 % ineriartortitsinermut atorneqartarluni.

2.4.2 Pisortat kiffartuunneqarnermut isumaqatigiissutaat

Inuussutissarsiutinut tapiissutit saniatigut Namminersornerullutik Oqartussat pisortanut inger-latseqatigiiffinnullu namminersortunik ingerlatat suliarinissaat pillugu arlalinnik isumaqatigiis-suteqarput ataatsimoortumik sullissinertut taaneqarsinnaasunik. Assersuutigalugu timmisar-tuussinikkut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutini siunertaanngilaq timmisartortitseqa-

tigiit ikiorsernissaat, kisiannili sumiiffinnut akilersinnaasumik angallavigneqarsinnaanngitsunut timmisartuussisarnerup qulakkeernissaa siunertaalluni. Aammattaaq piniarnermut, aalisarnermut nunalerinermullu tapiissutit ilarparujussui ataatsimoortumik sullissinerupput, tassami suliffissaqartitsineq tapiissutitigut qulakkeerneqartarmat aammalu tamatuma kinguneranik sumiiffimmi najugalinnut aningaasatigut sunniuteqartarluni, sumiiffimmi inuussutissarsiutit akilersinnaasumik ingerlasinnaanerata ajornakusoortillugu.

2002-mi pisortat kiffartuunneqarnerminnut isumaqatigiissutaannut Namminersornerullutik Oqartussat katillugu ingerlatsineranut aningasartuutaat 292 mio. kruuniupput, imaluunniit Namminersornerullutik Oqartussat ingerlatsineranut katillutik aningaasartuutaasa 6,8 procenteraat. Piffissami pineqartumi qaffakkiartornermut patsisaaneruvoq timmisartuussinerami akilersinnaasut akilersinnaanngitsunut akiliussisarnerata annikillilernerata kiisalu KNI Pilersuisup iluani nukissiornermut nioqqutissanullu immikkoortortaqaarfiit akornanni akilersinnaasut akilersinnaanngitsunut akiliussisarnerata 2001-imiit peerneqarnera. Tamaalilluni nunarfinni nioqqutissanik pilersuineranut aningaasartuuterpiaat 2000-imi 90 mio. kr.-it missaannipput affannaalli aningaasanut inatsimmi takuneqarsinnaapput. Affai kingulliit uuliap benzinallu tunineqarnerani sinneqartoorutinit akilerneqarput. Taamatut akilersinnaasut akilersinnaanngitsunut akiliussisarnerata uninnerata kingunerisaanik ikummatissat nunarsuarmi akiusut qaffannerata kingunerannik killilerneqarput 2001-imi pisimasutut.

Tabel 2.4.2 Namminersornerullutik Oqartussat pisortat sullissinerannut isumaqatigiissutai 1999-2002-mi mio. kruuninngorlugit

	Naatsorsuutit 1999	Naatsorsuutit 2000	Aningaasanut inatsit 2001	Aningaasanut inatsit 2002
Silaannakkut angallaneq	71,2 ¹⁾	48,6 ¹⁾	93,5	103,7
Umiarsuartigut ilaasunik angallassineq	73,5	65,0	63,5	65,2
Umiarsuartigut usit – nunaqarfiit	43,0	57,1	50,3	57,0
Nioqqutissanik pilersuineq aningaaseriveqarnerlu	42,6 ²⁾	46,4 ²⁾	70,9	66,1 ³⁾
Katillugit	230,3	217,1	278,2	292,0

Paasissutissarsivik: Aningaasanut inatsit, Nunatta Karsiata naatsorsuutai.

1) Kisitsisini ilaangilaq Grønlandsflymi angallaviinit akilersinnaasuniit akiliussisarneq.

2) Kisitsisini ilaangilaq oliaarniarfimmit akiliussissutit 44,9 mio. kr.-it.

3) Aatsaat 2002-miit nunaqarfiit bankitigut sullinneqarnerat aningaasat inatsisaanni takussaalerpoq, tassami suliaq tamatuma tungaanut POST Greenlandip akiliussineratigut aningaasalersorneqarsimammat.

Assigiimmik akeqartitsineq suli sinneqarmat sullissinerit matuma siuliini taaneqartut tamakerlutik takussaangillat. Mittarfeqarfiit Nukissiorfiillu ingerlannerannut tapiissutit kiisalu nukissiornermi assigiimmik akeqartitsinerup sunniutai tabel 2.4.2-mi ilanngunneqanngillattaaq.

3 Naalackersuinikkut aaqqissuussinermi suliniutit

Ukiuni aggersunissaaq nunarput annertuuni ilungersuutissaqarpoq inuiaqatigiit imminnut napatissinnaasut angujumallugit. Anguniagaq taanna angujumallugu Naalackersuisut suliniuteqareersimapput siunissamissaarlu suliniutit tiguneqartassapput tamarmik inuiaqatigiit imminnut napatinnissaata anguneqariartornissaanik siunertaqartut.

3.1 Naalackersuinikkut aaqqissugaanermi suliniutit nalilerneqarnerat

Ukiuni aningaasanut inatsiseqarfimmi 2001-imi naalackersuinikkut aaqqissugaanermi suliniutit ingerlanneqarput, taakununga ilaallutik KNI Pisiffik A/S-ip namminersortunut pigisassanngortitaanera, imaatigut usinik angallassinermi nutaterineq kiisalu ineqarnermut akiliutinik nutarterineq.

3.1.1 KNI Pisiffik A/S-ip namminersortunut pigisassanngortitaanera

Naalackersuisut pingaarnertut periaaseraat suliffeqarfiit ataasiakkaarlugit ikittunnguakkuutaarlugilluunniit namminersortunut pigisassanngortittarnissaat. Tamatumuuna periarfissaqarpoq pisuni ataasiakkaani nalilissallugu suliffeqarfik aalajangersimasoq namminersortunut pigisassanngortissallugu piukkunnarluarnersoq taamaannginnorsorluunniit, taamaattoqasappallu qanoq pissuseqartitsisoqassanersoq.

KNI Pisiffik A/S-ip 2001-imi namminersortunut pigisassanngortinneqarnera pilierartorsimavoq KNI A/S-ip allanngortiternerata Inatsisartut 1992-imi ukiakkut ataatsimiinneranni aallartinneqarneraniit. Ilisimaneqartutut taamanikkut aalajangerneqarpoq Kalaallit Niuerfiat aggulunneqassasoq tassaalersillugu KNI Pisiffik A/S, KNI Pilersuisoq A/S aamma Royal Arctic Line A/S.

Pisiffik A/S-ip pisiniarfinni niurneq amerlasuukkaarlugillu niurneq akilersinnaasumik ingerlatsinermut piunasaasut atorlugit ingerlatissavai illoqarfinni annerni qulini namminersortut toqqaannartumik unammilleqatigalugit, Pilersuisoq A/S-imullu suliassanngortitaavoq nunaqarfinni isorliunerusunilu inuiaqatigiit pilersuinikkut suliassarititaat isumagissallugit. Taamatut KNI A/S-ip suliassanut akilersinnaasunut akilersinnaanngitsunullu avinneqarneratigulli Pisiffik A/S-ip kingusinnerusukkut namminersortunut pigisassanngortinneqarsinnaanera tunngavilerneqarpoq.

KNI-ip suliffeqarfissuata aningaasaqarnerata 1990-ikkut affaani kingullermi pitsanngorteqqinneratigut isumatuumik tunngavissaqalerpoq KNI Pisiffik A/S-ip torrallatamik namminersortunut pigisassanngortinneqarsinnaaneranut.

Tamanna tunggavigalugu Naalackersuisut inatsisartut 2001-imi upernaakkut ataatsimiinneranni inatsisissat ataatsimoortut saqqummiuppaat siunertaralugu KNI Pisiffik A/S-ip tamakkii-sumik ilaannakortumilluunniit namminersortunut pigisassanngortinnissaanut pisortaniit pisinnaatitaanissaq.

Naalackersuisut Inatsisartut upernaakkut 2001-imi inatsisissanik suliarinninneranni oqaatigaat Naalackersuisut siunertarigaat:

- namminersortunut pigisassanngortitsineq piviusunngortikkumallugu ilaatigut siunertaralugu Pisiffiup pisiniarfeqarnikkut salliuallaarnerata killilernissaa,
- ingerlatseqatigiiffik tamakkuninnga paasisimasaqareersunut tunineqassasoq, tassa aningaasaliisussaqqissunik taaneqartartunut,
- pingaartikkumallugu maaniamiut piginneqataanissaat,
- ilaatigut neqeroorutit takkuttut nalilersorneqassasut apeqqutaatillugu piginnittut nutaat KNI A/S pillugu qanoq siunertaqarnersut, tamatumani ilanngullugu minnerunngitsumik suleqataasut ilinniartoqqinnissamut ineriartornissamullu periarfissinneqarnissaat,
- naammaginantumik isumaqatigiisuteqassasoq KNI A/S-ip KNI Pilersuisoq A/S-illu pi-siortornikkut suleqatigiinnissaat pillugu.

2001-imi maajip naalernerani Inatsisartut Naalackersuisut inatsisiliariniagaat akuersissutigaat taamalu Naalackersuisut piginnaatinneqarput KNI Pisiffik A/S tamarmiusutut ilaannakortumilluunniit namminersortunut pigisassanngortissallugu.

2001-imi decembarip aallartinnerani Naalackersuisut isumaqatigiisuteqarput KNI Pisiffik A/S-imi aktiaatit amerlasuut tunineqarnissaannik. Isumaqatigiisutip imarisai pingaernerit makkuupput:

- namminersortunut pigisassanngortitsinermi ilaapput illoqarfinni annerni arfinilinni pisiniarfiit (Nuuk, Sisimiut, Ilulissat, Qaqortoq, Aasiaat aamma Maniitsoq). Nanortalimmi, Narsami, Paamiuni Qasigiannuanilu pisiniarfiit KNI Pilersuisoq A/S-imut tunniunneqassapput. Dagrofap suliffeqarfiassua Danmarkimi nioqqutissat ulluinnarni atugaasut amerlasuukkaarlugit nioqqutigineqarneranni annerpaajuvoq, 1992-imiillu KNI-p suliffeqarfissuani pisiniarfiit nioqqutissanik ulluinnarni atugaasunik suliffeqarfiassumullu nerusut aktiaatit 17%-ii pigilerpaat,
- Namminersornerullutik Oqartussat ikinnerussuteqarlutik 32 %-i pigigallarpaat,
- ilinniartitaanermut aningaasaateqarfik 20 mio. kr.-inik imaqartoq pilersinneqarpoq KNI Pisiffik A/S-imi ilinniartitaanerup qaffasittuarnissaa qulakkeerumallugu.
- illuatungeriit siunniusimajuarpaat suleqataasut allat aktiaatit 5%-iat tikillugu neqeroorfigineqassasut,
- tunisaqarnermi aningaasartuutit ilinniartitsinermullu aningaasaateqarfiup aningaasalerneqareernerisigut Nunatta Karsiata katillugit iluanaarutigai 246,9 mio. kr.-it.

Tamatuma saniatigut KNI Pisiffik A/S aamma KNI Pilersuisoq A/S ataatsimoorluni pisiniartar-neq il.il. pillugit isumaqatigiisuteqarput illuatungeriit naapertuussorisaannut tunngatillugu,

taamaalilluni nunaqarfinni isorliunerusunilu atuisartunut akit sapinngisamik appasinnerpaat aalajangiusimajumallugit.

Naalackersuisut isumaqarput namminersortunut pigisassanngortitsinermi anguniagaasut anguneqartut, tamatumani ilanngullugu aktiat 68 procentii aallaqqaatitut tunineqartut naammaginartumik akilersinneqarsimasut. Maaniamiut piginneqataalernerat anguneqarpoq suleqataasut qulliuernerusut aktiat 17 procentiinik pigisaqalernerisigut, aammalu suleqataasut ilinniaq-qinnissamut periarfissaata qulakkeerana isumaqatigiisummi pingaaruteqarluinnarpoq.

3.1.2 Imaatigut assartuinnermut tunngasut

Royal Arctic Line A/S-ip ukiortaamiit pilersissimavaa usinik angallasseriaaseq nutaaq akigitinneqartut aningaasartuutininik tunngaveqarnerulerlutik. Usinik angallasseriaatsimi nutaami tunngavigineqarpoq usinik angallassinermi assigiimmik akitsuuteqartitsinerup atorunnarsinneqarnissaa marloqiusanngorlugu piviusunngortinneqartussa. Tamatuma kingunerissavaa usinik angallassinermi assigiimmik akitsuuteqartitsineq 2002-mi imaatigut usinut nunatsinnut assartorneqartunut tunngatillugu appartinneqassasoq 9,82 procentinngorlugu, kisiannili akitsuut piivinneqassalluni usinut nunatsinni namminermi nunatsinniillu assartorneqartunut. Tassalu natsorsuutigineqarpoq usinik imaatigut angallassinermit akitsuut atorunnaarsivinneqassasoq 1. januar 2003-mi.

2002-mut usinik angallassinermit assigiimmik akitsuut 30 mio. kr.-inik ikilineqarpoq. Usinik angallassinermi akikiilliissutit katillutik inuiaqatigiinnut 34 mio. kr.-inik naleqassapput, tassami nutarterinerup kinguneranik Royal Arctic Line A/S-imi sipaaarutaasut pisisartunut iluaqutaassammata.

Siusinnerusumut sanilliullugu akiliutit assartukkat ataasiakkaat qnoq akeqarnerannik takutitsinerupput. Tamannarpiaq patsisaalluni nassiuttakkat ilai akikinnerulersimapput ilaalu akisunerulerlutik. Taamaattorli kissaatigineqarsimavoq poortugaannanngorlugit nassiussat akiat mianerineqassasoq, tassami taamatut nassiussisarneq aningaasartuuterpianut naleqqusaanissamut tunngatillugu siusinnerusumiit malunnaatilimmik akisunerulissammat. Tamatumunnga patsisaavoq poortugaannanngorlugit nassiussat containeritigullu nassiussat aalajangersimasumik imminnut atassammata, taamaalilluni akiliutissat allanngortiternerat inuusutissarsiutinik ingerlatsisunut mikisunik pigisaariaqartunut sunniuteqapiluttussaajunnaarlugu minnerunngitsumillu isorliunerusuni pisisartut mianerineqartussanngorlugit.

Allanngortiterinerup kingunerissavaattaq akiliutaasartut pisariillisarneqarnerat. Siunissami "boksrates"-imik taaneqartartoq neqeroorutinnngussaaq, tassani containerimut akiliutissaq aalajangersimasuussalluni apeqqutaatinnagu usinik aallarussisitsisup kubikmeterit tonsilluunniit qassit containerimut ikinerai. Pingaarnertut anguniagaavoq quersuarni inissaq tonsinillu imikkut angallassineq sipaarfigineqarsinnaassasut. Tamatuma kingunerissavaa pisisartut in-

gerlatsilluarnerusut containerimi inissap atorluarneratigut usinik angallassineq akikinnerusiq angusinnaassagaat.

Taaneqareersutut usinik angallassinermut akitsuut 9,82 procentimut apparneqarsimavoq. Taamatut aalajangiinermut aallaaviuvoq Royal Arctic Line A/S-ip 2000-imut naatsorsuutitigut angusai attatiinnarneqarmata. Pisisartunut ataatsimut isigalugu pisisartunut kingunissai makkuupput:

- Nunatsinnut usit poortugaannaat usillu navianaatillit nunatsinnut nassiunnerat akikillissaaq, kisiannili nunatsinniilli usit siornatigutut naleqaannassallutik. Nunatsinni namminermi usit poortugaannaat angallanneqarnerat akisunerulissaaq.
- Usit amerlanerusut ataatsimut isigalugu akisunerulissapput.
- Containerit atorlugit usit nillataartinneqartut nunatsinniit Danmarkimut nassiunneqartut nunatsinnilu namminermi nassiunneqartut akikinnerulissapput. Usit poortugaannangorlugit nassiussat nillataartitat ataatsimut isigalugu akisunerulissapput.

Taamaalilluni usit amerlanerusut poortugaannangorlugillu nassiussat nillataartinneqarnerat siusinnerusumut sanilliullugu atuisunut akisunerulerpoq, tamatumunngalu patsisaavoq angallatat taakkua marluusut ulluinnarni ingerlataanerat akisunerummat siusinnerusukkut akini takuneqarsinnaasimanngitsoq.

2002-mut usinik angallassinermut akit Naalakkersuisut assigiimmik akeqartitsinerup qimanneqarnissaanik kissaatigisaanik naammassinninnaalissapput aammalu nunatta avammut tunisaasa angallanneqarnermikkut akitsorsarneqarnissaat annertusarneqassanngitsoq. Akiliutissat suliarineqarneranni annertuumik sammineqarsimavoq inuiaqatigiinnut kalaallinut ataatsimut isigalugu kingunissai, taamaalilluni usinik angallassinermut akit inuiaqatigiinnut kalaallinut ataatsimut isigalugu iluaqutaasinnaangortikkumallugit. Pinngitsoorneqarsinnaasagunangigilaq pisisartut ilaasa allanngortiterineq pitsaannginnerulernertut misigissagaat.

1. januar 2002-miit allanngortiterineq usinik angallassinermut tamarmiusup nutarterneqarnerata immikkoortorta qarfiup nutarternerata aallaqqaatigiinnarpaa. Ineriartorneq qanimut malinnaaffigineqarpoq, tassami nutarterineq sunaluunniit ataavartumik naleqqussartuartaqarmat inuiaqatigiinni allannguutit ilimagisallu ilutigalugit.

Usinik angallassinermut nutarternerata immikkoortuata aappaani naatsorsuutigineqarpoq imaatigut usinik angallassinermi assigiimmik akitsuuteqartitsineq atorunnaavissasoq 1. januar 2003-miit. Usinik angallassinermi assigiimmik akeqartitsinerup peerneqavinninnerani siunniussaavoq sumiiffiit ilaannut usinik angallassinermut tapiisarneq misissoqqissaarneqasasoq annikillinissaa atorunnaarsinnissaaluunniit siunertaralugit. Naalakkersusiut anguniagaruarpaat usinik angallassinermut assigiimmik akitsuuteqartitsinerup millisarnera inuiaqatigiinnut pisisartunullu iluaqutaassasoq. Tassalu paasinarsissappat usinik angallassinermi nutarterineq naalakkersuisut anguniagaannut naleqqutinngitsoq usinik angallassinermut akit naleqqussarnissaat eqqarsaatigeqqikkumavaat.

3.1.3 Ineqarnermut akiliutit nutartigaanerat

Ineqarnermut akiliutit nutartigaanerat marlunnut avitaavoq, tassalu ineqarnermut akiliut aningaasartuutininik tunngaveqarnerusoq kiisalu ineqarnermut tapiissuteqariaatsip allanngortitaanera. Nutarterinermi siunertaasimavoq ineqarnermut akiliutit aningaasartuuterpianut naleqqunnerulernissaat ineqarnermullu meeqqamut tapiissutit qanoq isertitaqassutsimik tunngavillit peerneqarnissaat, taamaalilluni pissaqarnerit akileeqaatanerulerlutik, pissakinnerillu atugarisai pitsanngorsagaallutik. Ungasinnerusoq isigalugu anguniagaavoq pisortat attartortittaanni ineqarnermut akiliutit namminersortullu illuutaanni akiliutit assigiinngissutaata annikillineqarnissaa.

Inatsisartut 2001-imi upernaakkut ataatsimiinermi akuersissutigaat ineqarnermut meeqqanut tapiissutit ineqarnermullu tapiissutit inini attartortittanni tapiissutit ataatsimuulersineqassasut. Tamatuma attartornerullu nutarterneqarnerata kingunerisaannik Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu inissiaataanni attartortittakani ineqarnermut akiliutit 1. januar 2002-mi iluarsissuteqartitaapput.

Ineqarnermut akiliutit nutartigaanerat marlunnik immikkoortoqarpoq:

- Illuutini attartortittakkani pisortanit pigineqartuni ineqarnermut akiliutit aningaasartuutininut naleqqunnerulernissaat.
- ineqarnermut meeqqanut tapiissutit peerneqarnissaat tassungalu ilanngullugu akunnattumik akissarsialinnut akissarsiakitsunullu ineqarnermut tapiissutit nutaamik pitsaanerusumillu aaqjissuuneqassasut.

Pingaarnerusutut ineqarnermut aaqjissuussinermit siunnersuutip kingerissavaa ineqarfinnut pisortat tapiissutaasa appartinneqarnissaat ineqarnermut akiliutit aningaasartuutininut naleqqussarneqarneratigut, tamatumalu peqatigisaanik ineqarnermut tapiissutit nutaat aqutigalugit inuttut atugarisat oqimaaqatigiinerulissallutik.

Ineqarfinni pisortanit pigineqartuni ineqarnermut akiliutit iluarsineqarnerisigut ungasinnerusoq isigalugu utaaqisoqarpallaanera annikillartussaaq. Innuttaasut akissaqarluartut namminneq illoqalernissaminnut kajumissarneqanerulissapput assersuutigalugu namminerisamik illuliornikkut pigineqatigiilluniluunnit illuutileqatigiit aqutigalugit, inissiallu namminersotunit pigineqartut unammillersinnaanerulissapput.

Ineqarnermut akiliutinik nutarterineq tassaavoq ineqarnermik nutarterinerup immikkoortua siulleq. Nutarterinerup tamarmiusup immikkoortuani tullermi sammineqarnerussapput akunnattumik qaffasissumillu akissarsiallit, tassalu inuit immikkoortup siulliup kingunerisaanik aningaasatigut sukaterinermik misigisaqarsimasut.

Immikkoortup aappaani anguniagaavoq namminerisamik ineqalernissamut aningaasanik katersuineq tapersorsorneqassasoq, aammalu attartortut periarfissarinnerulissasut inigisatik piginneqatigiilluni illuutileqatigiittut namminerluunniit pigisassatut tigussallutit, ilaatigut "attartortuunermiit piginnertuunermut" periaatsimik taaneqartartoq atorlugu. Siunnersuutigineqarpoq ineqarnerup aningaasalersugaanerata aaqqissugaanera (10/40/50-imik aaqqiineq) annertusineqassasoq namminersortut, suliffeqqarfiit ingerlatseqatigiiffiillu ilaqtariinnut arlalinnut inissialiaat ilaalersillugit.

Ungasinnerusoq isigalugu naatsorsuutigineqarpoq ineqarnikkut nutarterinikkut pisortat suliaqarnikkullu toqqaannartumik ineqarnerup tungaatigut peqataanerat annikillissasoq.

3.2 Naalackersuinikkut aaqqissuusinerup immikkoortuata aappaa

Naalackersuinikkut aaqqissuusinermi suliniutit 2002-mi nanginneqassapput. 2002-mi sammineqarnerusussat ilagaat aakisarneq. Naalackersuisut sulissutiginiarpaat aalisarnerup tamarmiusup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngasortaata misissoqjissaarneqarnissaa, taamaalilluni periarfissaqalissammat aalisarnerup iluani killissarititaasut iluanni inatsisitigut, pisassatigut aningaasaliissutitigullu killissarititaasut aaqqissuusinermi naleqqussarnissannut.

Aaqqissuusininikkut ingerlatsinermi pingaaruteqarluinnartuuvog inuussutissarsiornerup ineriartortinnerani atugassarititat pitsanngorsarnissaat. Tamatuma ilagisaatut 2002-p ingerlanerani saqqummiunneqassaaq inuussutissarsiornermi periarfissat pioreersut periarfissallu nalilerneqarnerat pillugit nassuiaat. Aaqqissuusininikkut ingerlatsinermi pingaartoq alla tassaavoq ilinniartitaanerup ilisimasaqassutsillu qulakkeernissaat. Tamatumunnga atatillugu sulissutigineqarpoq ilinniarnersiuteqarnerup nutarternissaa, tamatumuuna ilaatigut qulakkeerneqassalluni ilinniarnarit naammassineqartarnissaat kiisalu sulissutigineqarluni ilinniarsimasut nunatsiinniiginnarnissaat imaluunniit nunatsinnut uternissaat.

3.2.1 Aalisarnerup nutartigaanera

Naalackersuisut 2002-mut aningaasat inatsisaannut oqaaseqaatini nalinginnaasuni oqaatigaat aalisarnerup aaqqissugaanera allanngortittariaqartoq. Isumaqaarnarpoq aaqqissuusininikkut allannguutit salliutillugu tassaassasut sinerissap qanittuani raajarniarnermi allannguutit pisariaqartut.

Sinerissap qanituani raajarniarnermi ullumikkut pigineqarput angallatit 70-it missaat. Angallatit allanut sanilliullugit mikikannersuupput, naak angissusii assigiingikkaluaqisut kutterinit mikusinnit anginerusut 79-erini taaneqartartut ilanngullugit. Manna tikillugu pisassat sinerissap qanituani pisassiitutigineqartut amerlanersaat sinerissap qanittuani raajarnianut tunniunneqartarsimapput Royal Greenland A/S-ip nunami suliffissuinut sikulersukkatut tunineqartarluni.

tik. Raajarniutit avataasiutit ullumikkut tassaapput angallatit 12-it missaat tamarmik avataani raajanik nioqutissiortuusut, pisaasali 25 %-iinnaat raajatut qerisutut nunami suliffissuarnut tunineqartussaapput.

2001-imi 2002-illu aallartinnerani raajarniutit tamarmik aqquasaarsimavaat raajat nunarsuaq tamakkerlugu aatsaat tammak appasitsiginerat. Tamatumunnga patsisaanerpaavoq raajanik tunisaqarneq siornatigornit annertunerusimammatt, tassami naalagaaffiit raajanik nioqutissiortut annerpaat soorlu Canada, Island, Norge Kalaallit Nunaallu aatsaat taamak amerlatigisunik raajartassanik pisassiisimammata. Raajat taamak amerlatigisut piffissami kingulermi neqeroortugineqarmata pisiumasullu amerlinatik nioqutit qanoq akeqarnerat appariarsimavoq.

Ukiuni kingullerpani raajat akikilliarturnerata kingunerisaanik sinerissap qanittuani avataanilu raajarniartut isertitaqarsinnaaneratt annikilliarturnerata sinerissap qanittuani raajarniartut peqatigiiffiat KNAPK naapertorlugu raajarniarnermi sinerissap qanittuani angallatit ilaannut akilersinnaajunnaarsimavoq raajanik nunami suliffissuarnut tulaatassanik aalisarnissaq. Tamatumma ersarissisippaa aqqissugaanikkut allanngortitsisoqartariaqartoq.

Tamanna tunngavigalugu Naalakkersusiut 2001-imi aasakkut pilersippaat ataatsimiititaliaq suligasuartussaap aalisarnermik inuussutissarsiuteqarnermit sinniisunit inuttaqartoq. Ataatsimiititap suliassaraa sinerissap qanittuani aalisarnermi aningaasatigut ajornartorsiutit aqqinnissaannut siunnersuusiornissaq. Ataatsimiititaq september 2001-imi arlalinnik inassuteqarpoq. 2001-imi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni inassutit tamakkua Naalakkersuisut nalunaarutaata aalisarnermut tunngasup oqallisigineqarnerani ilanngunneqarput.

Oqallinneq tamanna tunngavigalugu suli ataatsimiititaliortoqarpoq Enoksenip ataatsimiititaliaanik taaneqartumik tassani ilaasortaallutik ukua sinniisaat APK, SIK, KANUKOKA, Royal Greenland A/S aamma Polar Seafood A/S. Ukiakkut 2001-imi ataatsimiinnerup kingornatigut marsip aallaqqaataata tungaanut ataatsimiititaq timitaqarnerusunik siunnersuusiorsimavoq sinerissap qanittuani raajarniarnerup ineriartorneranut siunissamilu aqqissugaanissaanut tunngasunik. Ataatsimiititap sulineratigut Naalakkersuisut kissaatigisimavaat ungasinnerusooq isigalugu raajarniarnerup imminut napatissinnaasup piareersarneqarnissaa.

2001-imi decembarip qiteqqunerani Enoksenip ataatsimiititaliaa naalakkersusiunut isumaliutissiissutaagallartuliorpoq, tamatumani ilaatigut siunnersuutigineqarluni sinerissap qanittuani raajarniarnermi tamakkiisumik nammineq nioqutissiornissamut tunngavissaq, tamatumani ilanngullugit:

- Imaani nunamilu nioqutissiornermi sulifeqarnerup misissoqqissaarneqarnerat,
- tamatumaa nalingi,
- aalisariutinut pisaminnik nunami suliffissuarnut tulaassiuartunut kingunissai, kiisalu
- nunami suliffinnut pigineqartunut kingunissai.

Raajat 10.000 tonsit sinerissap qanittuani pisareriartugit nunami suliffissuarnut tulaanneqartartut nammineq nioqqutissiarisaleraanni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut qanoq sunniuteqassanersoq naatsorsorneqarmat Enoksenip ataatsimiititaliaa inerniliivoq inuiaqatigiit ilua-naarutigissagaat 35,6 mio. kr.-it. Tassalu inuiaqatigiit aningaasaqarneranniit isigalugu isumatusaarneruvoq raajat amerlanerusut imaani nammineq nioqqutissiarisaraanni nunami suliffissuarnut tulaassornagit. 10.000 tonsit nammineq nioqqutissiariligassat 25 %-ii qeritillugit nunami suliffissuarnut tulaanneqartussaassapput.

Katillugit 10.000 tonsit nammineq nioqqutissiarinissaannut akuersissuteqarnissamut tunngaviuvoq raajartassarititaasut aatsaat taamak amerlatiginerat. Tamatuma kinguneranik ilimagisariaqarpoq nunami suliffissuit naleqqussartriaqassasut sinerissap qanittuani angallatit namminneq nioqqutissiornerulererata kingunerisaanik. Maniitsumi nunami suliffissuaq raajanik 3.000 tonsinik suliaqarsinnaasoq raajanik tulaassuiviujunnaarpoq, taamaammallu suliffissuit nunamiittut katillugu naammassisinnaasaat annikilleriarpoq. Taamaattumik ataatsimiititaliaq naliliivoq sinerissap qanittuani angallammi nammineq nioqqutissiornerulerneq nunami suliffissuarnik amerlanerusunik matusinissamik kinguneqassanngitsoq. Tamatuma saniatigut Enoksenip ataatsimiititaliaata inerniliinermini nassuiarsimanngilaa nunami naleqqussarneq qanoq ingerlanneqassanersoq.

Raajat 10.000 tonsit nammineerluni nioqqutissiassanut ilassutaanerata sulisoqarnikkut sunniutissaanut tunngatillugu Enoksenip ataatsimiititaliaa naapertorlugu kingunerissavaa ataatsimut isigalugu suliffissat 45-it tikillugit amerleriarnerat. Taamatut amerleriassutaassapput angallammi inuttaasut nunami sulisuusut ikileriarnernit annertunerusumik amerleriarnissaat.

Ataatsimiititaliap nassuerutigaa Royal Greenland A/S nunami annertuumik suliffissualiorsimasoq uutiterivinnik qalipaajaavinnillu, aammalu suliffissuarnut taakkununga nioqqutissiasanngorlugit raajat tulaatakkat annertuumik ikilineqarpata ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsinera annertuumik annikilleriassasoq.

Ataatsimut isigalugu Enoksenip ataatsimiititaliaa inerniliivoq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tunngavigalugu naatsorsuinerit takutikkaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ajoqutaanani pitsanngoriaataassasoq raajat 10.000 tonsit sinerissap qanittuani raajarniarnermi nammineq nioqqutissiarineqalernissaat akuerineqarpat.

Naalackersuisut pingaartutut misigisimavaat sinerissap qanittuani raajarniarnerup ungasinnerusoq isigalugu aningaasatigut imminut napatissinnaalernissaa pitsaanerpaanik tunngavisiortariaqartoq. 2002-mut aningaasat inatsisaanni ilaatigut takuneqarsinnaavoq aalisarnerup aqqissugaanerata naleqqussarnissaanut 20 mio. kr.-it immikkoortinneqartut. Naalackersuisut neriuutigaat aningaasat taakkua 2002-mi atorineqassasut aqqissugaanikkut naleqqussaaneq aalisarnerup siunissami isertitaqarlualernissaa isigimallugu, sinerissap qanittuani aalisarnerup allanngortiternera inuiaqatigiinnut sapinngisamik annerpaamik iluaqutaalersillugu.

Tamanna tunngavigalugu naalakkersuisut aalajangersimapput sinerissap qanittuani aalisartut raajarniartut nioqqutissiornissamut akuersissummik qinnuteqarsinnaalissasut, imatut agguataarlugu 2002-mi sinerissap qanittuani raajartassat ilai 10.000 tonsit nammineq nioqqutissiassanngorlugit aalisariutinut sisamat tikillugit amerlassusilinnit angallammut ataatsimut minnerpaamik raajat 2000 tonsit pisassaritillugit.

Tamatuma saniatigut naalakkersuisut naatsorsuutigaat Enoksenip ataatsimiititaliaa inassuteqassasoq qanoq iliorluni siunissami sinerissap qanittuani raajarniarnerup aningaasalersornissaanut aningaasat pisinnaatitaaffiillu pissarsiarineqarsinnaanersut. Naalakkersuisut kisaatigaat nassaarineqassasoq aaqqissuuseriaaseq aalisaarnikkut nioqqutissiornikkullu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaanerpaasusaaq, tamatumani piumasarlugu inuussutissarsiutip imikkoortuisa niuernikkut patajaatsumik tunngaveqarnissaat. Tamatuma saniatigut naatsorsuutigineqarpoq qulaajarneqassasut raajartassat ukiunut arlalinnut aalajangerneqartarsinnaanerannut periaffissat immaqaa aalisakkanut allanut akuutillugit.

Inassutaasut naalakkersuisut Enoksenip Ataatsimiititaliaanit tigusassaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerata misissoqqissaarnissaanut siunnersuutip suliarineqarnissaanut ilanngunneqassapput, tassani qulaajarneqassalluni aalisarnikkut ingerlatsinermi ungasinnerusoq isigalugu allatut periuseqarsinnaanerup kingunissaasa qulaajarneqarnerat. Misissueqqissaarnerni tamakkunani siunertaavoq sakkusaqalernissaq ungasinnerusoq isigalugu aalisarnikkut ingerlatsinissami ataatsimi arlalinniluunniit periusissanut inassuteqannginnermi.

3.2.2 Ilinniagaqarnersiutit nutartigaanerat

Naalakkersuisut ilinniagaqarnersiutit nutarternissaat aallartissimavaat ilinniakkamik aallartinittarneq naammassinnittarnerlu kajuminnarnerulersikkumallugit, taamaattumillu ilinniagaqarnersiuteqarnermi malittarisassat maanna atuuttut nalilersoqqissaarnissaat aallartinneqarsimavoq. Nalilerniarneqartut ilagaattaaq pisariaqartutut isigineqarnerasoq pisartakkat atuuttut allanngortinnissaat aamma/imaluunniit ilinniagaqarnersiutinut aningaasat atorneqartartut tamarmiusut allatut agguaneqartarnissaat.

Nutarterinermi siunertaavoq ilinniagaqarnersiutit pillugit malittarisassat pisariinnerusut atuisunullu pitsaannerusut pillugit siunnersuuteqarnissaq makkua isigimallugit

- ilinniagaqartup atugarisai ataatsimut isigalugu ajornerulissanngitsut,
- malittarisassat aqunneqarnerat oqinnerulissasoq aammalu
- qulakkeerumallugu aningaasaliissutit isumatuumik atorneqarnissaat.

Pingaaruteqavipporaaq ilinniagaqartut kajumissaassallugit ilinniarnerminnik piaartumik aallartitsisaqqullugit piaarnerusumillu naammassinnittaqqullugit.

Siunnersuutini isigimaneqassapput kissaatigineqarmat

- amerlanerit ilinniagaqalernissaat,
- amerlanerit ilinniakkamik imminnut naleqquttumik aallartitsisarnissaat,
- ilinniagaqartut amerlanerit ilinniakkaminnik naammassinnittarnissaat aammalu
- ilinniarsimasut amerlanerit nunatsinni sulinissamut kajuminersinnissaat.

Suliaq aallartilaaginnaraluarpoq, kisiannili sammisassatulli siunnersuutini makkua taaneqarsinnaapput:

- **Pisarillisaaneq ingerlatsilluarnerlu.** Tamatumani ilaatigut aallaavigineqarpoq Namminersornerullutik Oqartussat Suliniummut allattoqarfiat SUKAQ nalunaarusiamini inerniliisimammat maannakkut aaqqissuussineq qipiteriutuaallaartoq takulertoruminaalunilu. Tapiissutit sullissinermullu neqeroorutit arlaqarput soorlu taarsigassarsisinnanerit assigiinngitsut arlallit kiisalu immikkut akileneqartartut arlallit soorlu atuakkanut, akiliunneqarluni angalanernut il.il. tapiissutit. Tamatuma saniatigut ilinniartussatut figuneqartarnermut piumasaasut pillugit immikkut isumaqatigiissutit arlallit nutartertariaqalersimapput, tassami Danmarkimi ilinniartunngortartunut allanut sanilliullugu ilinniartussatut tiguneqartarnermi piumasaasunit qaangerneqarsimagamik.
- **Sulisussat ilinniarluarsimasut piginnarnissaat.** Arlalitsigut suliniuteqartariaqarpoq ilinniarnarup naammassinerata kingornatigut nunatsinnut uterusussuseq annertusarniarlugu, imaluunniit ilinnarnerup naammassereernerani nunatsinniiginnarnissaq kajuminnartunngortinniarlugu. Tamatuma sammineqarneranut tunngaviuvoq missingerneqarmat kalaallit Danmarkimi ilinniagaqartut affaat missiliuinnarlugit ilinniarnertik naammassigaangamikku nunatsinnut utertartut. Suliniutit assigiinngitsut eqqarsaatigineqarsinnaapput soorlu nunatsinni suliffissat pillugit pitsaanagerusumik siunnersuineq ilitsersuinerlu, immaqqa tamatumunnga ilanngullugu eqqarsaatigineqarsinnaalluni nunatsinnut uternermi akiitsut akilersornerannut malittarisassat immikkut pitsaassusillit oqilisaataasut atulernissaat.
- **Malittarisassakillisaaneq sipaarutissallu.** Sulissutigineqarpoq immikkut tunniutakkat tapiissuteqariaatsillu sunniuteqangaanngitsut ikilisarnissaat. Taarsiullugu naatsorsuutigineqarpoq ilinniagaqartut taarsigassarsinissamut periarfissarissaarnerulernissaat siunnersuutigineqassasoq.

3.2.3 Niuerneq inuussutisarsiutinillu siuarsaaneq pillugu nassuiaat

Niuerneq inuussutisarsiutinillu siuarsaaneq pillugu nassuiaatip suliarineqarnera 2001-imi ukiakkut aallartinneqarpoq. Nassuiaammi siunertarineqarpoq inuussutisarsiutit siuarsarnissaannut tunngavissat atuuttut tamakkiisumik takuneqarsinnaalernissaat kiisalu nunatsinni inuussutisarsiornarup ineriartornerani suliniutissanik anguniakkanillu timitalinnik arlalinnik inassuteqarnissaq. Immikkut pilersaarutit sisamat aallartinneqarsimapput sammineqarnerullutik pisinnaasaqarnerulersarnissaq, aningaasaliisarnermi pissutsit, ajutooratarsinnaaneq qunuginagu aningaasaliisarneq niuernerlu.

Immikkut pilersaarutit katillutik nunantsinni inuussutissarsionermi tunngavissarpianut pingaaruteqarput. Nalunaarusiami anguniagaq pingaartoq tassaavoq aallartitsisumut/suliffeqarfimmut atugasssarititaasut pitsanngorsarnissaat aallartitsisoq/suliffeqarfik aallaavigalugit. Immikkut pilersaarutit ataasiakkaarlutik tamarmik aalajangersimasunik sammisaqarput suliniuteqarlutillu.

Ungasinnerusoq isigalugu siunertaavoq nalunaarusiaq makkunatigut iluaqutaassasoq,

- qulakkeerumallugu aningaasat nukissallu atorluarneqarnerunissaat inuussutissarsiutit siuarsarniarlugit suliniutit aalajangersimasumut sammisut ataavartumik ingerlannertigut,
- qulakkerumallugu inuussutissarsiutit siuarsagaaneratigut aammalu ilinniartitaanikkut suliffeqarnikkullu, akileraartarnikkut, nunami namminermit aaqqissugaanikkut il.il. suliniutit ataqatigiinnissaat,
- suliffissuaqarnerit nutaat ineriartortinnerat (malinnaasumik suliffissuaalersut) inuussutissarsiutit pioreersut pingaarutillit iluanni (assersuutigalugu aalisarnermik, nerisarsionermik aatsitassarsionermillu inuussutisarsiutit) ineriartornissamut periarfissat aalajangersimasumik siunertalimmik qulaajarnissaat.

Nalunaarusiami inassuteqaatit inuussutissarsiornikkut ingerlatsinermit anguniakkanut pingaarnernut makkununga sanilliunneqassapput:

- Inuiaqatigiit aningaasaqarneranniit isigalugu nunatsinni inuussutissarsiutit aaqqissugaanerata tamatigoornerulernissaanik pisariaqartitsineq naammassiumallugu tamatumuunakkullu aalisarnermik inuussutisarsiuteqarnerup kisimi isumalluutaanera annikilliumallugu,
- nunatsinni aningaasaleerusussuseq piorsarumallugu, aammalu nunani allaniit aningaasaliiumasut kajumilersikkumallugit,
- inuussutissarsiutinik ingerlatsineq unammillersinnaanerusoq ineriartornissamillu siunertaqarnerusoq pilersikkumallugu,
- aallartitsiniartut piginnaasaqarnerat ineriartortikkumallugu,
- maanna siunissamilu tapiissutit aalajngersimasunik siunertaqalersikkumallugit.

Nalunaarusiami ilaavortaaq immikkoortut immikkut toqqakkat allaaserineqarnerat. Taakkua tassaapput nioqqutissiorneq nerisassanillu tuniniaaneq aammalu sanalukkat eqqumiitsuliat. Taamatut allaaserisaqarnermit siunertaavoq immikkortuni aalajangersimasuni periarfissat aporfiiillu maannakkut tunngavissaniittut qulaajarnissaat.

3.3 Siunissami naalackersuinikkut aaqqissuussinissami suliniutit

Naalackersuisut aaqqissuussinikkut ingerlatsineranni pingaartut ilagaat suut qanoq akeqarnerat takulertoruminartunngortissallugu. Imaatigut usunik angallassinermi assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaarsinnissaa pillugu suliap kingornatigut akit aningaasartuutitut naapertuut-

tut ersarissarnerat suliarineqassaaq kiisalu innaallagissap, ermup kiassarnerullu akilersorneqartarnerisa allangortinneri ungasinnerusoq isigalugu aningaasartuutitut naapertuunnerulersinnaasoq. Inuit atugarisaannut sulisoqarnermullu ingerlatsinermi sulissutigineqarpoq aningaasat atorluarneqarnerulernissaat ilaatigut suliffissaaleqisunut. Suliami siunertaavoq suliffissaarunnermi sillimmasiisarfimmik pilersitsinissamut pepriarfissat nalilersorneqarnissaat.

3.3.1 Innaalagiasq, imeq kiassarnerlu pillugit assigiimmik akeqartitsinerup nutarternera

Assigiimmik akeqartitsinerup nutarternerata nangissutaatut naalackersuisut innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartinneqarnerata atorunnaarnissaanut periarfissat qulaajarumavaat tamatumuunakkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat imminut napatissinnaanerusoq ineriartortikkumallugu. Siunissami akeqartitseriaatsimi tunngaviussapput takulertoruminassuseq, allaffissorneq ajornaannerpaaq kiisalu aningaasartuutit malinnaasut sapinggisamik ikinnerpaat.

Naalackersuisut siunertaraat innaallagissap, ermup kiassarnerullu qanoq akeqartitaaneri ungasinnerusoq isigalugu allangortinneqassasut tamatummunakkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerat imminut napatissinnaanerusoq ineriartortikkumallugu. Innaallagissap, ermup kiassarnerullu akiisa allangortinnissaanni siunertaavoq inuussutissarsiornikkut tunngaviusumik piumasaqaatit tunngaviisa nukittorsarnissaat.

Assigiimmik akeqartitsineq ullormiit ullormut allangortinneqarsinnaangilaq, kisiannili siunneqarpoq aalajangiinissamut tunngvaissamik saqqummiussisoqassasoq atorunnaarsitsinerup kingunissaanik qulaajaasunik. Inaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartitaanerata allangortivinneqannginnerani suliarineqaaqqaartariaqassaaq allannguutit siunertarineqartutut sunnuteqarnissaat, tamatumani ilanngullugu ilaatigut suliffimmik pilersitsinissaq il.il. orniginarnerulersillugit. Taamaattumik nukissaqarniarnerup tungaatigut akigititat allangortinnissaannut siunnersuut saqqummiunneqarsinnaassaaq siusinnerpaamik 2003-p ingerlanerani.

3.3.2 Isumaginninnikkut suliffeqarnikkullu suliniutit

Aningaasat suliffissaqanngitsunut pitsaanerpaamik atorneqarnissaat qulakkeerumallugu suliffissaqanngitsullu pisinnaangorsaqqinnissamut neqeroorfigineqarnissaat qulakkeerumallugu arlallit kissaatigisimavaat inunnik isumaginninnermut tunngasut suliffeqarnermullu tunngasut pillugit suliniutit ullumikkornit immikkoortinneqarnerunissaat.

2001-imi upernaakkut ataatsimiinnermi naalackersuisut saqqummiuppaat siunissami suliffissaarunnissamut sillimmasiisalernissaq pillugu tunngavissat pillugit nalunaarussiaq. Inatsisartut isummanik saqqummiussineri aallaavigalugit suliffissaarunnissamut sillimmasiisalernissap

pilersinneqarnissaanut periarfissat misissoqqissaarnerat ingerlanneqarpoq tamakkiisumik ilaannakuusumilluunnit maannakkut annertussusileriiikkanik ikiorsiisarnermut taartaasinnaasoq.

Suliffissaarunnissamut sillimmasiisalernissap pilersinneqarnissaanut anguniakkat ilai makkuupput:

- Anguniarneqassasoq aaqqissuussineq sulisitsisunit sulisunillu aningaasalersueqataaffigineqartoq.
- Aaqqissuusineq allaffissornikkut aqukkuminartuussasoq.
- Ungasinnerusoq isigalugu sulinermik inuussutissarsiuteqartut tamarmik peqataalissasut.
- Inuit atugarisaannut tunniuttakkat, assersuutigalugu ineqarnermut tapiissutit, ataatsimoortikkuminaanerit pinngitsoorneqassasoq.

Tamatuma saniatigut eqqarsaatigineqarpoq suliffeqanngitsut pisinnaasaqarnerulernissaat qanoq iliornikkut pitsanngorsarneqarsinnaanersoq suliffissaarunnissamut sillimmasiisarnerup pilersinneqarneranut atatillugu.

Sillimmasiisarnissamut ikaarsaarnissaq amerlasuutigut kinguneqassammat misissoqqissaarneqalersimavoq allannguutissat qulaajarumallugit. Tamatumani ilaapputaaq nunani allani suliffissarunnissamut sillimmasiisarnermik pilersitsisimasuni misilittakkat, ilaatigut Savalimmiuni.

Aqqissuusineq peqqissaartumik suliaq atasinnaasorlu pilersikkumallugu suliami peqataapput sulisitsisut sulisartullu, kommunit Namminersornerullutillu Oqartussat. Sioqqutsisumik misissueqqissaarsimanerit suliffissaarunnissamut sillimmasiisarnerup pilersinneqarnissaanik inasuteqarnissamik kinguneqassappata naatsorsuutigineqarpoq siunnersuummik saqqummiusisoqarsinnaassasoq 1. januar 2004-imi atortuulersussamik, kisiannili aatsaat tigusartagaqalertoqarsinnaavoq siusinnerpaamik 1. januar 2005-ip kingornatigut.

3.3.3 Namminersortunut pigisassanngortitsinerit nutarterinerillu

Aaqqissuussinermi ingerlatsinermi anguniagaq pingaarneq tassaavoq aningaasaqarneq suliffeqarnerlu ullumikkut nalunngisarput ungasinnerusoq isigalugu pitsanngorsarneqassasoq. Ajornartorsiutit pingaarnerit ilagaat pisortat akuunerujussuat, aammalu inuussutissarsiordermi suliffeqarfiit amerlanersaat pisortanit pigineqarmata.

Namminersornerullutik Oqartussat ullumikkut aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit qulit missaat pigaat pigineqataaffigalugilluunniit ilaatigut aalisarnermik, pisiniarfissuarnik ingerlatsinermik, attaveqarnermik, ineqarnerup aquneqarneranik, ilaasut usillu angallanneqarnerannik, takornariartitsinermik, atuakkiorfimmik, naqiterivimmik il.il. ingerlataqartut.

Pisortat suliffeqarfiat namminersortunut unammillertillugu aningaasatigut pilerissuseq inuaqatigiillu aningaasat tunniuttagaat equngassuteqalersinnaapput. Tamatumunnga patsisaasinnaapput ingerlatat amigartoorutaasut pisariaqanngikkaluit ingerlatiinnarneqarnerat imaluunniit suliffeqarfiit naapertuutinnngitsumik ingerlanneqarnerat. Tamakkualu ungasinnerusooq isigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerata ineriartorneranut kinguarsaataasinnaapput.

Tassami misilittakkat takutippaat pisortat inuussutissarsiornermi suliffeqarfinnik piginnittuunerat inerlatsinerallu kinguneqarajuttartoq naammassisakinnermik sulisoqarpallaarnermillu kiisalu minnerunngitsumik: namminersortut ornigisaarunnerannik naligiinngitsumik unammillerneqarnissaq patsisigalugu.

Ukiuni aggersuni aningaasaqarnikkut ingerlatsinermi ilungersuutigisassaq pingaarneq tassaavoq namminersortutik ingerlatsisuni aningaasatigut qaffakkiartornissap suliffeqarnerullu qaffakkiartortinnissaat.

Taamaattumik naalakkersuisut siunertaraat ukiuni aggersuni suliffeqarfiit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut namminersortunut pigisassanngortikkiartornissaat, tamatumani isigimaneqassalluni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut qanoq sunniuteqarsinnaanerata, tamatumani ilanngullugu piginnittooriaaseq, agguaassinikkut ingerlatsinermi mianerisassat il.il. Naalakkersuisut pingaarnerusutut periaaseraat suliffeqarfik ataaseq ikittunnguilluunniit ataatsukkut namminersortunut pigisassanngortittarnissaat.

Naalakkersuisut ukiumi tulliuttumi misissoqqinniirpaat pisortat suliffiutaasa namminersortunut pigisassanngortinneqarnerisa pitsaaqutai pitsaanngequtaalu. Maannamut KNI Pisiffik A/S-imi aatsitassanillu ujarlernermit ingerlatseqatigiiffimmi Nuna Minerals A/S-imi namminersortut ilaatilersarnerannut misilittakkat ersarissarpaat nunatsinni inuussutissarsiutinik ingerlatsinermi tunngavissat nutarterneqarsinnaasut, tamatumuunakkutaaq namminersortut aningaasaliiumasut suliffeqarfinni Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartuni aningaasaliiumalersillugit.

Suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut namminersortunut pigisassanngortinnissaata eqqarsaatigineqarnera aallartinneqarpat siullertut piukkunnarsinnaasut toqqarneqassapput. Tamatumani assersuutigalugu namminersorluni suliffeqarfinnut unammillerneq kiisalu inuiaqatigiit aaq-qissuussaanerata eqqarsaatigalugu snguniakkat pingaaruteqarsinnaapput.

Tamatuma kingornatigut suliffeqarfiit immikkut misissuiffigeqqissaarneqassapput suliffeqarfiup pineqartup namminersortunut pigisassanngortinneqarnissaa sutigut pitsaaquteqassanerusoq pitsaanngiquteqassanerlorniiit misissorumallugu. Misissueqqissaarnertigut namminersortunut suliffeqarfiup aalajangersimasup pigisassanngortinneqarnissaa taparserneqarpat sullassat ataasiakkaat naalakkersusiut inatsisartunut saqqummiutassavaat pisinnaatitaanissaq pillugu inatsisissatut siunnersuutikkut assigisaasigulluunniit.

4 Suliniutit allat

Kapitalimi uani sanaartugassanut iluarsagassanullu aningaasaateqarfiup 2000-imi pilersineqarsimasup iluarsagassanut tunngasortaa immikkut sammineqassaaq. Kiisalu Namminersornerullutik Oqartussat iluminni aaqissugaanerata ineriartornera uterfigineqarpoq.

4.1 Iluarsaassinerit

1998-imi Naalakkersuisut Danmarkimi naalakkersusiut peqatigalugit nunatsinni illuutiniq iluarsaassinissarsuarmut ataatsimiititaq ataqtigiissaarisussaq pilersippaat ilaasortaataitaqarlutik Naalagaaffik, Namminersornerullutik Oqartussat aamma KANUKOKA.

Iluarsaassinissarsuaq pillugu ataqtigiissaarisussatut ataatsimiititaliap nalunaarutaa tunngavigalugu nunatsinni Danmarkimilu naalakkersusiut 1999-imi isumaqtigiippat ukiuni sisamaagallartuni peqatigiillutik suliniuteqarniarlutik immikkut iluarsaassisariaqalivinnissaq anigorniarlugu.

Tabel 4.1.1 Iluarsaassinissamik pisariaqartitsineq sammisanut agguarlugu mio. kruninngorlugu.

	Iluarsaassinissamut/aningaasaliissuteqaqqinnissamut pisariaqartitsineq tamarmiusoq	Taakkunannga immikkut ittumik iluarsaassinerit sanaartukkallu ajoquserneri
Namminersornerullutik Oqartussat inissiaataat	1.663	578
Kommunit namminersortullu inissiaataat	500	
Paaqqinniffinnut tunngasut	895	188
Pilersuinerlut tunngasut	983	
Katillugit	4.041	766

Paasissutissarsivik: Kalaallit Nunaanni illuutiniq iluarsaassinissarsuaq pillugu ataatsimiititap ataqtigiissaarisup nalunaarutaa

Tabelimi takuneqarsinnaasutut iluarsaassinissamik pisariaqartitsineq tamakkerluni akeqarpoq 4.041 mio, kr.-inik, taakkunanngalu Namminersornerusut illuutaat 40 procent sinnerlugit amerlassuseqarput. Immikkut iluarsaassineq iluarsaasariaqarnermut tamarmiusumut sanilliullugu 766 mio. kr.-inik naleqarpoq. Namminersornerullutik Oqartussat illuutaat immikkut iluarsartariaqartut 75 procentii sinnerlugit amerlassuseqarput.

Danmarkimi naalakersuisut Namminersornerullutillu Oqartussat isumaqtigiippat Namminersornerullutik Oqartussat ukiumut 275 mio. kr. atortariaqassagaat naalagaafiullu ukiumut 50

mio. kr. 2000-2003-mut. Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaliussaasanaartugassanut iluarsagassanullu aningaasaateqarfimmut inissinneqassapput naalagaaffiullu peqataassutai sumiiffimmi pilersaarummut ilanngunneqassallutik pingaarnertullugit avatangiisit nukissiornerullu pitsanngorsarnissaat.

Tabel 4.1.2: Namminersornerullutik Oqartussat naalagaaffiullu aningaasanut inatsisaat malillugit iluarsaassinissanut aningaasaliissutit.

	I alt	2000	2001	2002	2003
Immikkoortunut pilersaarut	200	50	50	50	50
Namminersornerullutik Oqartussat	1.134	315	230	280	310
Katillugit	1.334	365	280	330	360

Paasissutissarsiffik: Inatsisartut aningaasanut inatsisai 2000, 2001 aamma 2002.

Tabel 4.1.3 Iluarsaassinissamut aningaasaliissutit, pingaarnertut agguarlugit mio. kr.-inggorlugit.

	I alt	2000	2001	2002	2003
Ineqarneq	539	136	117	119	167
Pilersuineq, innaalagialaq	199	62	51	41	45
Pilersuineq, imeq	130	31	39	27	33
Pilersuineq, kiak	60	14	12	21	13
Freon halonilu	25	7	2	7	10
Paaqqiniffiit il.il.	301	93	40	95	72
Ilinniartitaaneq	41	6	8	13	13
Allat	40	15	11	7	7
Katillugit	1.334	365	280	330	360

Paasissutissarsivik: Inatsisartut aningaasanut inatsisai 2000, 2001 aamma 2002

Iluarsaassinissap annertussusianut tunngatillugu, tak. tabel 4.1.1, aningaasat amerlaqisut pilersuineranut inissinneqarsimapput. Taamatut pingaarnersiueranut patsisaavoq pingaarnersiuerinissamut tunngavissaq iluarsaassinissarlu isumaqatigiissutip aallartinneranili piareersimammata. Ineqarnermut tunngasut iluarsaassinermi suliassani annerpaasut pingaarnersiuerinissamut tunngavissioraqarsimangilaq iluarsaassinissamullu tigorianaannarmik pilersaaruterani nutangorsaanissamut isumaqatigiissutip aallartinnerani, taamaattumillu piffissap isumaqatigiiffisap naggataatungaani aatsaat aningaasat tamatumani atortariaqartut naammattumik amerlassuseqaleriartorsimapput.

Aningaasaliisarnermut tunngasut

2001-ip aasaanerani sanaartugassanut tunngasut misissoqqissaarneranni paasinarsivoq Namminersornerullutik Oqartussat iluarsaassinissamut aningaasaliissutit danskit naalakkersuisunut isumaqatigiissummi naatsorsuutigineqartut malittarisassiat naapertorlugit tamakkiisumik atorsimangikkaat. Iluarsaassinissamut aningaasaliissutit ilai ineqarnermut pisortallu inissiisarfimmut tunngasut nutarterinernut nutaamillu sanaartornermut atorneqarsimapput.

Namminersornerullutik Oqartussat tamanna pillugu nassuiaassimavaat Miljøstyrelsen, Energistyrelsen aamma Det Rådgivende Udvalg for Arktis (Apeqqutinut issittumut tunngasunut siunnersuisartutut ataatsimiititaliaq) tamarmik pingasuullutik pilersaarummut akuerseqataasussaasut.

Danskit peqataatitaasa akuerisimavaat pilersaarutit 2000-imi 2001-imiluunniit aallartinneqarsimasut siusinnerusukkut pilersaarutit ingerlassasut. Kisiannili pilersaarutit 2002-miit aallartinneqartut isumaqatigiissutit malillugit ingerlassapput.

Iluarsaassinermut aningaasaliissutit siunissami naammaginartumik atorineqarnissaat qulakkeerumallugu Ineqarnermut, Attaveqarnermut Pilersuinernullu Pisortaqaqfimmu eqqarsaatigineqarpoq 2002-p affaani siullermi iluarsaassinermut aningaasaliissutit atorineqarnissaat pillugu kaajallaasitaliornissaq.

Aserfallatsaaliineq

Ataatsimut isigigaanni iluarsaassisariaqalerneq pilersimavoq ukiorpassuarni illuutit teknikikkullu atortorisat aserfatsaaliineqarsimangimmata. Taamaatumik naalakkersuisut sulissutigaat aserfallatsaaliinerup pitsanngorsarnissaa ingerlatsinerneq aserfallatsaaliinernullu imatut aaqqissuusinnikkut:

- Illuutit atortorisallu, tamatumani ilanngullugit teknikikkut atortorissaarutit, imatut aserfallatsaalilluarneqartigissapput siunissami tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit iluarsaassinissaq pisariaqassanani.
- Ingerlatsinerneq aserfallatsaaliinerneq tunngatillugu pilersaarusiortoqassasoq malitassamik illuutitut atortunullu tamanut tunngasumik.
- Ingerlatsinerneq aserfallatsaaliinerneq aningaasat qulakkeerneqassasut aserfallatsaaliinissamut kontumut toqqorneratigut/akilerneratigut.
- imatut ingerlatsisoqassasoq aqutsisoqarlunilu mingutsitsineq nukissamillu maangaanartitsineq minnerpaanngortillugu.
- teknikikkut atortut aserfallatsaaliineqassasut ingerlatsineq annikitsuinnarmik unitsinneqartalersillugu.
- Sanasut entreprenørillu suliaqartut avatangiisinut pitsaassutsimullu ilisimasaqarluartutut allagartaqassasut.

4.2 Namminersornerullutik Oqartussat aaqqissugaanerata ineriartornera

1999-imi naalakkersuisut Namminersornerullutik Oqartussat suliffittut misissoqqissaartippaat. Misissueqqissaarnerup tamatuma kinguneranik naalakkersuisut arlalinnik inassuteqarfingeqarput qanoq ilionertigut allaffissornikkut aqutsineq pitsaanerusoq ineriartortinneqarsinnaanersoq pillugu.

Naalackersuisut Allaffeqarfianni 1. maj 2000-imi pilersinneqarpoq Suliniummut Allattoqarfik SUKAQ. SUKAQ-p isumagisassaraa akissussaaffigalugulu aaqqissugaanerup ineriartornerani pilersaarutit aqunnissaat suliassat pitsaasumik aaqqittarnissaanut, pisariitsumik sanarfi-neqarnissanut aamma sulianik ingerlatseriaatsimut aammalu pitsaanerulernissamut tunngasut nunatsinni pissutsinik aallaavillit.

Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut Ilimatusarnermullu Pisortaqarfik aammalu Ineqarnermut, Attaveqarnermut Pilersuinerullu Pisortaqarfik pisortaqarfittut misileraavissatut toqqarneqarput. Pisortaqarfiit taakkorpiaat toqqarneqarnerannut tunngavigineqarpoq pisortaqarfittut amerlasuunik suliqaarmata aammalu ingerlatsinikkut oqimaatsunik t-gumiaqarlutik. Misiligummik pisortaqarfiusut misissueqqissaaneranni Isumaginninnermut Suliffeqarnermullu Pisortaqarfik misissorneqarpoq maannalu SUKAQ-p Aqutsinermut Pisortaqarfik misissuataarlugu ingerlappaa.

SUKAQ-p pisortaqarfinnik pingasuusunik mississuataarinerata kinguneranik inassutigineqarsimapput pisariillisaanissaq, aningaasartuutikillisaalluni qumarsaanissaq pitsanngorsaanisarlunaa nammassisaqarnerulerneq siunertarlugu. Tamanna arlalinnut tunngavoq ajornartorsiutit makkua tamani ilisarnaataallutik:

- Suleriaatsit pisarioqisut
- Aningaasanut missingersuutit sularineqariaasiat qipiterioqisoq
- Uppernarsaatissat amigaateqarnerat
- Suliassat ilaasa digitalimut nuunneqarnissaat
- Kommuninut innuttaasunullu tunngatillugu malittarisassat pisariillisarnissaat
- Malittarisassat pisariillisarnissaannik siunnersuut
- Pisinnaasaqarnerulernissap ineriartortinnissaa

SUKAQ isumaqarpoq:

- Qitiusumik allaffitsigut aqutisoqarfimmi piffissami siviluatsiaami allaffitsigut aqutsinermi pilersinneqarsimasut suleriaatsit pisarioqisut. Malunnarnerpaat ilaattut taaneqarsinnaavoq aningaasanik inunnillu pisariaqartitsinerujussuaq. Malunnarnerpaat ilaattut taaneqarsinnaavoq suliffeqarfiup nammineq iluani ingerlatseriaatsit nukissanik atuisaqisut, aaqqissuussineq aporfiginagu suleriaatsit qipiteruteqisut, aammalu ungasinnerusoq isigalugu pilersaarusiortannginnerup kingunerana maannarpiaq suliassanik sulisitsisarneq.
- Qitiusumik allaffeqarfimmi aningaasatigut missingersuutinut tunngatillugu pisariaqanngikkaluamik pisariusumik suleriaasiliortoqarsimasoq suliassaqaarfinnut tunngasut digitalikkut ingerlanneqarnerat iluaqutaasinnaagaluartoq suliassanut tunngatillugu pitsaassusissamik piunasaqaatit allanngunngikkaluartut.
- Assersuutigalugu naalackersuinikkut siunersuummik isummerfigisassamik suliqaarnermi naammangitsumik uppernarsaatissaqartarneq naammangitsumik naliliiniartarnermut patsisaasartoq. Taamaattumik nalilerneqarpoq tamakkiisumik uppernarsaateqartarnissaq arlalitsigut piariaqavissoq, tamannami assersuutigalugu nutarteriniar-

nermi suliniutit kingunissaasa piariaqassusiisalu qulaajarnissaannut iluaqutaasinnaammat.

- Suliassat paasissutissallu illup iluaneersut avataaneersulluunnit digitalikkut ingerlarnissaat iluaqutaassasoq tamatumalu kinguneranik qitiusumik allaffeqarfimmi ingerlatseriaatsit pisariinnerulissasut.
- Isumataat, siunnersuutit tulleriiaarinerillu suliniutinut arlalinnut tunngasut ataqatigiinnerusariaqartut, tamatumani pisariaqarluni naalackersuinikkut pisut allaffissornikkullu pisut ataqatigiinnissaat. Tamanna pisariaqarpoq aningaasat nukissallu eqqarsaatigalugit, kisiannili minnerungitsumik innuttaasut inatsisitigut illersorneqarnissaat eqqarsaatigalugu. Malittarisassat nutaat ilusilersorneranni allaffissornikkut kingunissai ilanngullugit iliortariaqarpoq, qitiusumik allaffeqarfimmi kommuninilu. Naalackersuinermik suliallit allaffimmiullu ippinnarsinnaasunut misissornerusariaqarput aammalu imminnut ippinnartoqarnera pillugu qiviarnerusariaqarlutik aqutsinerup aqunnissaanut tunngatillugu.
- Sulissutigisariaqartoq naalackersuinermik suliallit allaffimmiullu qajaqatigiinnissaat naatsorsuutigineqarluni aningaasat nukissallu suliassissummut naapertuuttuussasut. Aammattaaq inatsisit nukissanut sanilliullugit piarneqartariaqarput malittarisassat siunertaq naapertorlugu aqussallugit iluaqutaanngippata.
- Pisariaqartorujussuusoq qitiusumik aqutsisoqarfimmi pisinnaasat pioreersut nalunaarsornissaat, aammali pisariaqarluni kommunini pisinnaasat nalunaarsornissaat taakuami Namminersornerullutik Oqartussat sinnerlugit malittarisassat qanoq paasariaqarnerat isumagisuummassuk.

SUKAQ-p pisortaqarfinnik pingasuusunik misissuinerata kingunerisimavaa pisortaqarfiit marluk siulliit inassutissatut siunnersuutit akuerisimammattigit kingornatigullu suliniutissanik suliaraqsimallutik Taamaalilluni maannakkut annerusumik minnerusumilluunniit suliniuteqartoqalersimavoq aqqissuussinissaq pillugu pilersaarutit piviusunngortinnissaat pillugu ilimagineqartut piviusunngortinnissaanik naammassinnissutaasinnaasunik

Naalackersuisut upperiuarpaat qitiusumik allaffeqarnerup qulaajarlugu sularineqarnera sulinikkut sunniuteqarluarumaartoq, pitsaassutsimut tunngatillugu akunniliuttumik aaqiinngikkaluarluni. Naalackersusiut isumaqarputtaaq ungasinnerusoq isigalugu pilersaaruserneq pisariaqartoq aqqissuussinermi ataatsimut isigalugu angusaqartoqasappat.